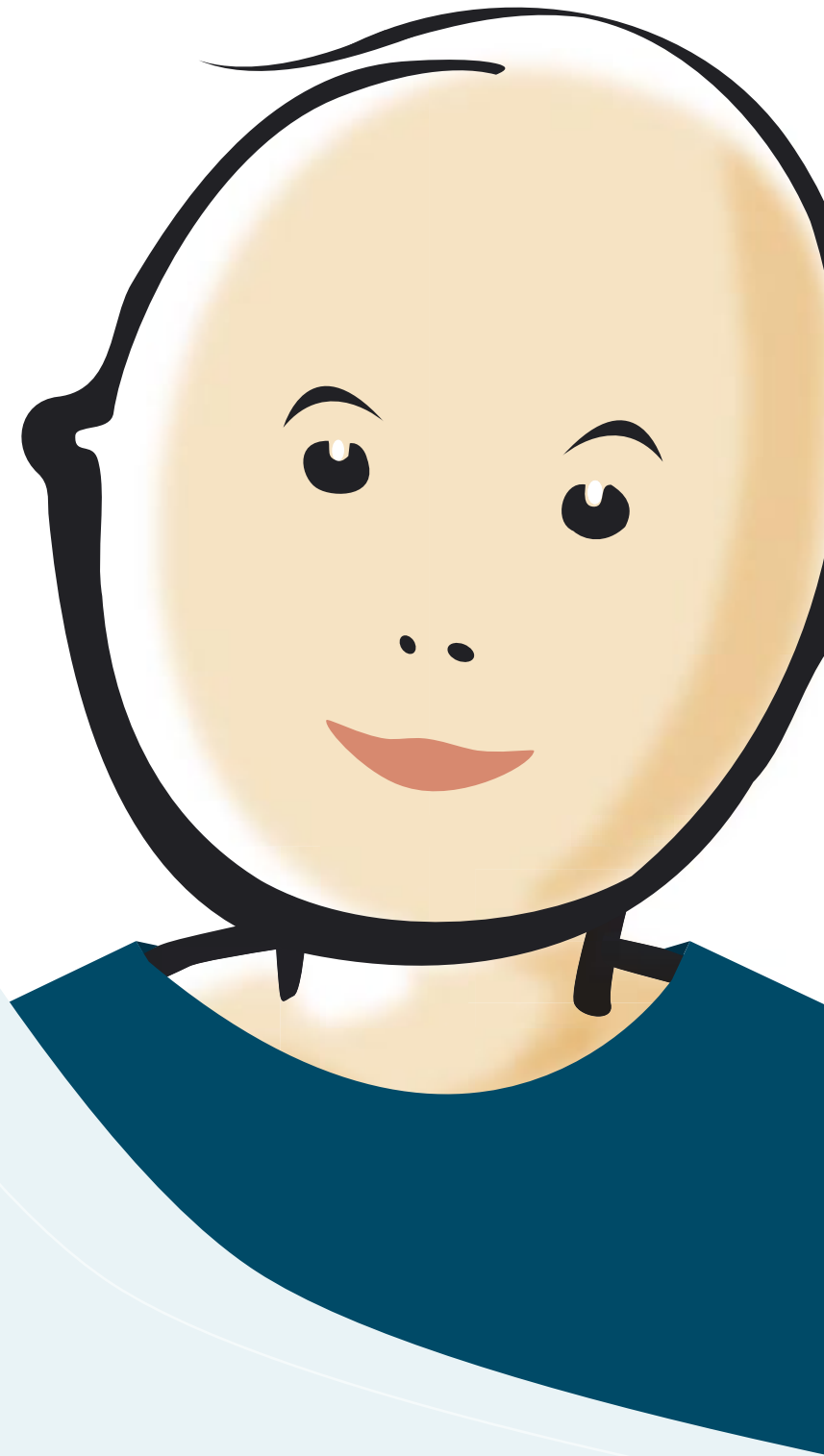

Spedkost 12 måneder

Landsomfattende kostholdsundersøkelse
blant spedbarn i Norge

Spedkost 12 måneder

Landsomfattende kostholdsundersøkelse blant spedbarn i Norge

Forfattere:

Britt Lande, Avdeling for ernæring, Sosial- og helsedirektoratet
Lene Frost Andersen, Avdeling for ernæringsvitenskap, Universitetet i Oslo

IS-1248

ISBN 82-8081-066-8

Utgitt av:

Sosial- og helsedirektoratet,
Postadresse: Pb 7000 St Olavs plass, 0130 Oslo
Tlf: 24 16 30 00 Faks: 24 16 30 01
www.shdir.no

Hftet kan bestilles hos:

Sosial- og helsedirektoratet
v/Trykksakekspedisjonen
e-post: trykksak@shdir.no

Tlf: 24 16 33 68

Faks: 24 16 33 69

Ved bestilling, oppgi bestillingsnummer IS-1248

Forord

De første norske landsomfattende kostholdsundersøkelsene blant sped- og småbarn (Spedkost og Småbarnskost) ble gjennomført i 1998-99. Kostholdet ble undersøkt blant 6, 12 og 24 måneder gamle barn.

Undersøkelsene er gjennomført av Sosial- og helsedirektoratet (tidligere Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet) i samarbeid med Mattilsynet, Avdeling for ernæringsvitenskap ved Universitetet i Oslo og Statistisk sentralbyrå. Norges forskningsråd støttet prosjektet i 2000-2002 ved et doktorgradsstipend. Undersøkelsene inngår som en del av systemet for kartlegging av kostholdet i den norske befolkningen.

I denne rapporten presenteres resultater fra undersøkelsen blant 12 måneder gamle barn. Resultatene fra undersøkelsen blant 6 måneder gamle barn er publisert i en egen rapport (1), og resultater fra undersøkelsen blant 24 måneder gamle barn vil også bli presentert i en egen rapport.

Rapporten er utarbeidet av Britt Lande, Avdeling for ernæring, Sosial- og helsedirektoratet (SHdir) i samarbeid med Lene Frost Andersen, Avdeling for ernæringsvitenskap, Universitetet i Oslo (UiO). Takk til Lars Johansson fra SHdir, Avdeling for ernæring, Christina Bergsten fra Mattilsynet, Kerstin Trygg fra Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO, Anne Bærug fra Nasjonalt ammesenter og leder i nasjonalt råd for ernæring, Knut-Inge Klepp, som alle har bidratt med verdifulle kommentarer.

Takk til barn og foreldre som deltok i Spedkost. Takk til landets helsestasjoner og til prosjektgruppen for Spedkost bestående av Lene Frost Andersen og Kerstin Trygg ved Avdeling for ernæringsforskning, UiO, Anne Bærug ved Nasjonalt ammesenter, Kari Lund-Larsen i Mattilsynet og Britt Lande, SHdir. Anne Bærug i samarbeid med Lene Frost Andersen utarbeidet forslag til Spedkost og Småbarnskost som ble pilotert og som i stor grad ligger til grunn for undersøkelsene.

Oslo, 2005

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
Assisterende direktør

Arnhild Haga Rimestad
Avdelingsdirektør

Innhold

Sammendrag	5
Innledning	6
Formål	6
Anbefalinger for spedbarnsernæring	6
Utvalg og metode	8
Utvalg	8
Design	8
Metode	9
Data-analyser	10
Resultater	11
Beskrivelse av utvalget	11
Vekt og lengde ved 12 måneders alder	11
Amming i andre levehalvår	11
Introduksjonstidspunkt for morsmelkerstatning og kumelk	12
Inntak av matvarer	12
Tran/vitamin- og mineraltilskudd	13
Energi- og næringsstoffinntak	13
Kilder til næringsstoffer	14
Ulikheter i amme- og kostvaner	14
Matvarer som unngås	15
Problemer i forhold til spising/mat	15
Kanaler for informasjon og vurdering av informasjonen	15
Kosthold i første leveår – data fra Spedkost 6 og 12 måneder	15
Oppsummering	16
Litteratur	17
Oversikt over tabeller og figurer	18
Tabeller og figurer	20
Vedlegg	41
Spørreskjemaet	42

Sammendrag

Dataene fra den landsomfattende Spedkostundersøkelsen blant 12 måneder gamle barn viste at amme- og kostvaner i andre levehalvår i stor grad var i tråd med anbefalingene for spedbarnsernæring, men at det er rom for forbedringer. Ammeperioden bør forlenges og inntak av søte drikker reduseres.

- Andelen spedbarn som fikk morsmelk var høy (72%) ved 7 måneders alder, men ble redusert til 36% ved 12 måneders alder.
- Ved 12 måneders alder fikk de fleste spedbarna (86%) grøt. Det var mest vanlig å gi industriframstilt grøt, men hjemmelaget grøt ble også gitt til en del av spedbarna (23%). De fleste fikk brød, og gjennomsnittsinntaket var ca. 60 g/dag. Det var vanligst å gi mellomgrovt eller grovt brød. De mest brukte påleggstypene var leverpostei, syltetøy og ost. Gjennomsnittsinntaket av grønnsaker, poteter, frukt og bær var ca. 210 g/dag. Inntaket av kjøtt var høyere enn inntaket av fisk.
- Kumelk ble i størst grad introdusert mot slutten av første leveår. Ved 12 måneders alder fikk 30% av spedbarna morsmelkerstatning som drikke, mens 72% fikk kumelk.
- Mange (77%) av spedbarna fikk yoghurt.
- Det var vanlig å gi søte drikker, i første rekke som saft. Over halvparten (55%) av spedbarna fikk søt saft daglig eller ukentlig, 25% fikk nektar og 11% fikk brus.
- Bruken av tran eller annet vitamin D-tilskudd var utbredt ved 12 måneders alder; 74% av spedbarna fikk slikt tilskudd daglig eller ukentlig. Tran ble gitt til noe under halvparten (45%).
- Energi- og næringsstoffinntak ble beregnet for ikke-ammede spedbarn. Inntak av totalt fett og tilsatt sukker var i samsvar med anbefalingene når en ser på gjennomsnittsnivå, men det var ca. 40% av spedbarna som hadde høyere fettinntak enn anbefalt og ca. 40% som hadde høyere sukkerinntak enn anbefalt.
- Smør/margarin, kumelk og kjøtt/kjøttprodukter var de viktigste kildene til fett.
- Søte drikker, yoghurt, syltetøy og industriframstilt grøt var hovedkilder til tilsatt sukker.
- Det var noen forskjeller i spedbarnas kostvaner, bl.a. mellom gutter og jenter og mellom ammede og ikke-ammede barn og etter andre bakgrunnsvariable som mors alder og utdanning.
- Mange foreldre svarte at de hadde fått svært nyttig/nyttig informasjon om spedbarnsernæring fra helsestasjonen. Andre viktige informasjonskilder var familie/kjente og brosjyren «Mat for spedbarn». Halvparten av foreldrene ønsket mer informasjon om sped- og småbarns ernæring, særlig i forhold til hva som er et sunt og variert kosthold til barnet, om tilvenning til familiens kosthold, matvareallergi/-intoleranse og om tran/vitamin- og mineraltilskudd.

Kostholdet ble undersøkt ved hjelp av et spørreskjema til barnets foreldre/foresatte. Utvalget var på 2943 spedbarn, og 1932 spedbarn ble inkludert i analysene. Deltakelsesprosenten var på 66%, og utvalget vurderes som landsrepresentativt for 12 måneder gamle spedbarn i Norge.

Undersøkelsen er gjennomført av Sosial- og helsedirektoratet i samarbeid med Mattilsynet, Avdeling for ernæringsvitenskap ved Universitetet i Oslo og Statistisk sentralbyrå. Norges forskningsråd støttet prosjektet i 2000-2002 ved et doktorgradsstipend. Undersøkelsene inngår som en del av systemet for kartlegging av kostholdet i den norske befolkningen.

Innledning

Sped- og småbarnstiden er preget av rask vekst og utvikling, og et godt kosthold i denne perioden er av grunnleggende betydning for barnets helsetilstand. Vekst- og ernæringsforhold i tidlige barneår kan dessuten ha betydning for helse senere i livet.

Kunnskap om hva sped- og småbarna i Norge spiser er av stor betydning for å kunne vurdere ernærings situasjonen for denne gruppen her i landet, og for oppfølging og evaluering av ernæringspolitiske tiltak og utforming av strategier for å forebygge kostholdsrelaterte helseproblemer blant barn.

I de landsomfattende kostholdsundersøkelsene Spedkost og Småbarnskost er kostholdet til 6, 12 (Spedkost) og 24 måneder (Småbarnskost) gamle barn undersøkt.

Formål

Formålet med Spedkost og Småbarnskost var å øke kunnskapen om kostholdet til sped- og småbarn i Norge for å få et bedre grunnlag for å gi råd om kosthold og forebygge kostholdsrelaterte helseproblemer i denne aldersgruppen. Kostholdsundersøkelsene skulle fremskaffe data som ga grunnlag for å:

- beskrive kostvaner
- vurdere den ernæringsmessige kvaliteten
- vurdere om kostholdsvanene er i tråd med de anbefalinger som blir gitt
- vurdere faktorer som forklarer forskjeller i kostholdet
- skaffe oversikt over innholdet av fremmedstoffer i kostholdet
- bidra til at det blir etablert et system for å kunne følge kostholdsutviklingen over tid.

Anbefalinger for spedbarnsernæring

For å vurdere spedbarnas kostvaner relateres resultatene fra undersøkelsen til de anbefalinger for spedbarnsernæring som gis. Da Spedkostundersøkelsen blant 12 måneder gamle barn pågikk i 1999, var hovedpunkter i anbefalingene for spedbarnsernæring (2) følgende;

- Spedbarn bør, hvis mulig, få morsmelk som den eneste næringen de første 4-6 måneder, og sammen med annen ernæring hele det første leveåret.
- Spedbarn som ikke får morsmelk, bør hovedsakelig få morsmelkerstatning de første 10-12 måneder.
- Fast føde bør introduseres gradvis ved 4-6 måneders alder.
- Moderat bruk av kumelk i annet levehalvår synes ikke å være skadelig hvis det totale kosthold ellers er forsvarlig.
- Vitamin D-tilskudd (10 mikrogram vitamin D/dag), fortrinnsvis som tran fra 4 ukers alder.

Anbefalingene for spedbarnsernæring ble revidert i 2001 (3), og følgende endringer er innført:

- Morsmelk anbefales som eneste næring i de første 6 levemånedene.
- Følgelig anbefales introduksjon av fast føde fra 6 måneders alder.
For spedbarn som trenger tilleggskost før, anbefales det at introduksjonen skjer tidligst ved 4 måneders alder.
- Introduksjon av kumelk som drikke og i grøt bør utsettes til 12 måneders alder.
Mindre mengder kumelk kan brukes i matlaging mot slutten av første leveår (ca. 10 måneders alder). Fra denne alderen kan barn også få yoghurt og syrnet melk.

Næringsstoffinntaket vurderes i forhold til Nordiske næringsstoffanbefalinger 2004 (4). Her gis bl.a. følgende anbefalinger i forhold til energigivende næringsstoffer for aldersgruppen 12-23 måneder:

• Protein	10-15 energiprosent
• Fett	30-35 energiprosent
• Karbohydrat	50-55 energiprosent
• Tilsatt sukker	maks 10 energiprosent

I denne rapporten presenteres hovedresultater for undersøkelsen blant 12 måneder gamle barn. Resultater fra undersøkelsen er også publisert i form av vitenskapelige artikler (5, 6).

Utvalg og metode

Utvalg

Et landsomfattende utvalg på 3000 spedbarn ble etablert av Statistisk sentralbyrå (SSB) (7). Utvalget inkluderte alle spedbarn som ble født i Norge i en 3-ukersperiode fra 27. april til 17. mai 1998 av mødre født i Norge eller andre skandinaviske land. Utvalget hadde først blitt invitert til å delta i Spedkostundersøkelsen ved 6 måneders alder høsten 1998, og våren 1999 ble 2943 av disse invitert til å delta i Spedkost 12 måneder. De som ga beskjed om at de ikke ønsket å delta i Spedkost 6 måneder ble ikke fulgt opp i Spedkost 12 måneder. Hvis barnet var tvilling eller trilling, skulle bare ett av barna (det eldste) være med.

Det ble antatt at kostholdet til spedbarn født i april-mai i stor grad er likt kostholdet til spedbarn født på andre tider av året. Barn av mødre født i land utenom Skandinavia ble ikke inkludert fordi det ble vurdert at egne undersøkelser var nødvendig for å beskrive kostholdet i disse gruppene.

Regional komite for medisinsk forskningsetikk, helseregion II ga sin tilslutning til undersøkelsen, og samtykke ble gitt fra foreldrene.

Design

Datainnsamlingen ble gjennomført i april-juli 1999. Barnets mor mottok en invitasjon og et spørreskjema i posten ca. 2½ uke før barnet fylte 1 år. Barnets mor, far eller annen omsorgsperson ble bedt om å fylle ut spørreskjemaet så nært opp til barnets 1-årsdag som mulig. Foreldrene ble bedt om å ta med spørreskjemaet til 1-årskontrollen på helsestasjonen for å få data om barnets vekt og lengde i skjemaet.

Helsestasjonspersonalet målte barnets vekt og lengde og påførte disse dataene i skjemaet, sammen med opplysninger om barnets fødselsvekt og -lengde. Foreldrene returnerte ferdig utfylt skjema i frankert svarkonvolutt.

Alle de inviterte fikk en kombinert påminning/takk. Det ble sendt ut én purring med spørreskjemaet vedlagt. De som ikke hadde fylt ut opplysninger om vekt og lengde, ble tilskrevet for å få påført disse dataene på eget ark. De som returnerte spørreskjemaet i utfylt stand, var med i en trekning av 5 gavekort á kr 2000.

Alle landets helsestasjoner fikk i forkant av undersøkelsen brev med informasjon om Spedkost. De fikk spørreskjemaet til orientering og en plakat om Spedkost til å henge opp på helsestasjonen som påminning og motivasjon til foreldrene. Helsestasjonene ble bedt om å måle vekt og lengde på barna ved 1-årskontrollen og å føre disse opplysningene inn i skjemaene, sammen med opplysninger om barnas vekt og lengde ved fødsel. De ble også bedt om å delta som støttespillere i arbeidet for å motivere foreldrene til deltakelse.

SSB hadde hovedansvar for etablering av utvalg, utsending og innsamling av spørreskjemaene, optisk lesing av skjemaene og etablering av rådatafiler. Dette er nærmere beskrevet i en egen rapport fra SSB (8).

Metode

Spørreskjemaet

Det ble utviklet et spørreskjema (semi-kvantitativt matvarefrekvensskjema) som skulle beskrive kostholdet hhv ved 12 måneders alder og fra fødsel og opp til 12 måneders alder. Foreldrene skulle fylle ut spørreskjemaet så nært opp til barnets 1-årsdag som mulig. Kostholdet ved 12 måneders alder skulle beskrives slik det vanligvis er. Foreldrene skulle prøve å angi et «gjennomsnitt» av barnets kosthold og ha de siste 14 dager i tankene når de fylte ut skjemaet.

Skjemaet ble først testet ut i en pilotstudie blant 12 måneder gamle spedbarn, og revidert etter piloten. Det endelige frekvensskjemaet inkluderte 44 spørsmål og var på 16 sider (se s. 42). Skjemaet var delt opp i følgende temaområder:

- Vekt og lengde ved fødsel og ved 12 måneders alder
- Bakgrunnsspørsmål om barnet
- Spørsmål om barnets kosthold (inkludert ammespørsmål)
- Spørsmål om tran/vitamin- og mineraltilskudd
- Spørsmål om foreldrenes informasjonskilder, samt behov og ønsker om informasjon
- Bakgrunnsspørsmål om barnets mor og barnets far

Spørsmålene om amming ved 12 måneders alder var relatert til om barnet fikk morsmelk eller ikke, og hvor ofte barnet vanligvis fikk morsmelk i løpet av et døgn.

Det ble ikke samlet informasjon om mengde morsmelk. Spørsmålene om kostholdet ved 12 måneders alder omfattet bruk av ca. 140 matvarer. For hver matvare ble det rapportert hvor ofte barnet vanligvis fikk matvaren og hvor mye barnet vanligvis fikk per gang. Frekvensene rangerte fra «aldri/sjeldnere enn hver måned» til « ≥ 5 ganger per dag».

Et bildehefte ble vedlagt som hjelp til å bestemme mengder av matvarer/retter. Til sammen var det bilder av 16 ulike matvarer/-retter. For hver av matvarene/rettene var det bilde av 4 ulike mengder som rangerte fra liten mengde (A) til stor mengde (D). For industriframstilt grøt var det 6 ulike mengder. Hvis foto ikke var tilgjengelig for en matvare, skulle husholdningsmål benyttes, for eksempel skiver, stykker, skjeer. Frekvens og mengde ble også rapportert for tran/vitamin- og mineraltilskudd. Dataene ga mulighet til å beregne energi- og næringsstoffinntak for ikke-ammede barn.

I spørsmålene om kostholdet fra fødsel og opp til 12 måneders alder ble det spurt om hvor gammelt barnet var da det sluttet å få morsmelk, da det begynte med morsmelkerstatning/annen melk, annen drikk og da det fikk fast føde for første gang. Svarene ble gitt i hele uker fram til og med 7 ukers alder og i hele måneder fra 2 måneders alder.

I tillegg var det spørsmål om matvarer som ble unngått med tanke på å forebygge allergi og om spiseproblemer hos barnet. Spørsmål om mors og fars utdanningsnivå, antall barn mor hadde født, fødselstidspunkt i forhold til termin, mors familiesituasjon, mors arbeidssituasjon før fødsel og når barnet var 12 måneder gammelt og allergi-/astmabelastning i familien ble også inkludert i frekvensskjemaet.

Andre data

SSB supplerte med data om barnets kjønn, mors alder, mors/barnets bosted (fylke, region, kommunetype) og mors sivilstand.

Ytterligere informasjon om utvalg og metode og bakgrunn for metodevalg er publisert tidligere (9).

Kategorier for ammestatus

Ammede spedbarn fikk fortsatt morsmelk ved det aktuelle alderstrinn, men kunne i tillegg ha blitt introdusert til fast føde/annen tilleggs kost. Fullammede er også inkludert i denne kategorien.

Fullammede (eksklusivt ammede) spedbarn fikk kun morsmelk, og ikke fast føde, morsmelk-erstatning/annen melk eller annen drikke. Spedbarna kunne i tillegg ha fått vann og/eller vitamin-/mineraltilskudd.

Data-analyser

Kontroll av utfylte skjema ble gjort på følgende måte: Mer enn én avkryssing av mengde eller frekvens, ble korrigert til det høyeste alternativet når markeringene sto ved siden av hverandre. Dersom det var ett åpent alternativ imellom dobbelmerkingen, ble det korrigert til dette alternativet. Ved to åpne alternativ imellom ble det korrigert til det høyeste åpne alternativet. Markering for både ganger per dag og ganger per uke eller ganger per måned ble korrigert til den laveste frekvensen i det aktuelle spørsmålet. Dersom frekvens var gitt uten at det var angitt mengde, ble den minste mengden brukt. Matvaren ble ansett som ikke brukt dersom verken frekvens eller mengde var fylt ut eller dersom «aldri/sjeldnere enn hver uke»/ «aldri/sjeldnere enn hver måned» var fylt ut. Det samme gjaldt dersom mengde var angitt, men ikke frekvens.

Inntaksdata er presentert som gjennomsnitt og standardavvik (SD), og i tillegg som persentiler for noen matvarer. Forskjeller mellom grupper er testet med Student's t test. Kji-kvadrat-test er brukt for å teste forskjeller i andeler mellom grupper.

Alle p-verdier gitt i rapporten er to-sidige, og et 5% signifikansnivå er benyttet. De statistiske analysene er gjort med bruk av statistikk-pakken SPSS, versjon 10.0 og versjon 11.0.

Resultater

Beskrivelse av utvalget

Av de 2943 utsendte skjemaene ble 1934 skjema returnert i utfylt stand (66%). To av disse skjemaene var ufullstendig utfylt og ble ikke regnet med. Endelig utvalg besto av 1932 spedbarn. De fleste skjemaene (91%) var fylt ut av barnets mor (tabell 1).

Det var kun små forskjeller i fordeling for kjønn, svangerskapslengde, mors alder, antall barn mor har født, landsdel og mors sivilstatus mellom spedbarna/mødrene som deltok i Spedkost 12 måneder og alle som ble født/som fødte barn i Norge i 1998 (tabell 2). Spedbarna hadde en noe høyere gjennomsnittlig fødselsvekt (3651 g) enn alle som ble født i 1998 (3525 g), og mødrenes gjennomsnittsalder var noe høyere blant deltakerne i Spedkost; 29.8 år sammenlignet med 28.9 år på landsbasis. Mødrenes og fedrenes utdanningsnivå er presentert i tabell 3. Førtisyv prosent av mødrene hadde 13 års utdanning eller mer. I tabell 4 er mødrenes utdanningsnivå sammenlignet med data for utdanningsnivået blant kvinner som fødte i Norge i 1998 (personlig meddelelse, Trude Lappegård, Statistisk sentralbyrå). Det var lavere andeler med lave utdanningsnivåer og høyere andel med høyeste utdanningsnivå i Spedkost sammenlignet med dataene på landsbasis. For øvrig var fordelingen lik for «videregående skole/gymnas/fagbrev» og «høyskole- eller universitetsutdanning på ≤ 4 år». Utvalget vurderes som landsrepresentativt for 12 måneder gamle spedbarn i Norge.

Arbeidssituasjonen blant mødrene som deltok i Spedkost er presentert i tabell 5, og 78% hadde vært utearbeidende heltid eller deltid før barnet ble født og 45% var utearbeidende når barnet var 12 måneder gammelt.

Det var 35% av spedbarna som gikk i barnehage, var hos dagmamma eller som ble passet av andre enn mor/far på hverdager (en eller flere dager) (tabell 6).

Ca. halvparten (48%) av spedbarna hadde mor/far og/eller søsken som hadde eller hadde hatt astma/allergi (tabell 7).

Vekt og lengde ved 12 måneders alder

Spedbarnas gjennomsnittlige vekt og lengde var henholdsvis 9997 gram og 77 centimeter ved 1-årskontrollen på helsestasjonen (tabell 8). Gutter hadde signifikant høyere vekt og lengde enn jenter.

Amming i andre levehalvår

Andelen spedbarn som fikk morsmelk var 72% ved 7 måneders alder, 58% ved 9 måneder og 36% ved 12 måneders alder (tabell 9).

«Barnet ville ikke» ble oppgitt av flest mødre (36%) som viktigste grunn til å slutte å amme i løpet av andre levehalvår (tabell 10). Annet som ble oppgitt som viktigste grunn var «ingen spesielle problemer, men ønsket ikke amme lenger» (21%) og «for lite melk» (12%).

Gjennomsnittlig ammefrekvens ved 12 måneders alder var 3.7 ganger per døgn blant spedbarna som ble ammet, og de fleste (85%) ble ammet 2 ganger eller mer i døgnet (tabell 11). Se også avsnittet Ulikheter i amme- og kostvaner s. 14.

Introduksjonstidspunkt for morsmelkerstatning og kumelk

Morsmelkerstatning ble benyttet framfor kumelk i første levehalvår – både ved tilberedning av grøt og som drikke. Kumelk ble i størst grad introdusert mot slutten av første leveår; 28% introduserte kumelk i grøt og 55% introduserte kumelk som drikke i 10-12 måneders alderen (tabell 12). Til sammen var det 20% som hadde introdusert kumelk i grøt eller drikke før 10 måneders alder (data ikke vist i tabell).

Inntak av matvarer

Gjennomsnittsinntak og andel som brukte ulike typer mat og drikke ved 12 måneders alder er presentert i tabell 13-21. Persentiler for daglig inntak er presentert i tabell i vedlegg. Se også avsnittet Ulikheter i amme- og kostvaner s. 14.

Grøt

Ved 12 måneders alder fikk 86% av spedbarna grøt daglig eller ukentlig (tabell 13). En stor andel av spedbarna (78%) fikk industriframstilt grøt og 23% fikk hjemmelaget grøt. Gjennomsnittlig daglig inntak (spiseklar mengde) av industriframstilt grøt var 225 g/dag (tabell 13). Type industriframstilte og hjemmelagde grøter som ble brukt er presentert i tabell 14. Det var vanligst å gi kun industriframstilt grøt (63%), mens 15% fikk en kombinasjon av industriframstilt og hjemmelaget grøt og 8% fikk kun hjemmelaget grøt (tabell 15). Ved tilberedning av grøt var det 75% som oppga at de vanligvis brukte vann som væske, 32% brukte kumelk og 11% brukte morsmelkerstatning (summen blir mer enn 100% i og med at noen brukte flere typer væske ved tilberedning av grøt) (tabell 16).

Brød og andre kornvarer

De fleste spedbarna (98%) fikk brød ved 12 måneders alder, og daglig gjennomsnittsinntak var 61 g, tilsvarende 2-3 brødsiver (tabell 13). Det var vanligst å gi mellomgrovt/grovt brød (tabell 13), og å gi brødsivene uten skorper (tabell 17). Kornblanding var mindre vanlig; 12% av spedbarna fikk dette (tabell 13).

Smør/margarin på brød

De fleste spedbarna (91%) fikk smør/margarin på brødet (tabell 18). Det var vanligst å bruke myk margarin på brødsivene. Brelett og lett margarin var også vanlig, mens få brukte smør. Mengde smør/margarin som ble brukt på brødsivene fremgår av tabell 19.

Pålegg

De mest brukte påleggstypene var leverpostei, søtt pålegg, slik som syltetøy, hvitost/smøreost og brunost/prim (tabell 20).

Grønnsaker, poteter, kjøtt og fisk

Ved 12 måneders alder fikk 94% av spedbarna poteter/grønnsaker, og gjennomsnittsinntaket var 96 g/dag (tabell 13).

Kjøtt/kjøttprodukter og fisk/fiskeprodukter (utenom industriframstilt barnemat) ble gitt til hhv 98% og 76% av spedbarna (tabell 13). Inntaket av kjøtt var høyere enn inntaket av fisk. Bruk av industriframstilt barnemat på glass, særlig kjøtt/lever med grønnsaker (66%) var vanlig; daglig gjennomsnittsinntak var 97 g (tabell 13).

Type fett som ble brukt til matlaging fremgår av tabell 21.

Frukt og bær

De fleste spedbarna (97%) fikk frukt/bær ved 12 måneders alder, og gjennomsnittsinntaket var 91 g/dag (tabell 13).

Det gjennomsnittlige inntaket av grønnsaker, poteter, frukt (inkludert juice) og bær var til sammen ca. 210 g/dag.

Morsmelkerstatning

Ved 12 måneders alder fikk 30% morsmelkerstatning som drikke (tabell 13). Type morsmelkerstatning som ble brukt er presentert i tabell 14.

Kumelk og yoghurt

Ved 12 måneders alder fikk 72% av spedbarna kumelk som drikke og 77% fikk yoghurt (tabell 13). Gjennomsnittsinntaket av kumelk som drikke var 187 g/dag. Helmelk ble drukket av 50% av spedbarna og lettmelk av 29%, mens kun få (2%) fikk skummet melk (tabell 14).

Vann, juice og søte drikker

Ved 12 måneders alder fikk 91% av spedbarna vann og 31% fikk juice (tabell 13). Søte drikker var også vanlig å gi. Over halvparten (55%) fikk søt saft, 25% fikk nektar og 11% fikk brus. Gjennomsnittsinntaket av søte drikker var 81 g/dag.

Tran/vitamin- og mineraltilskudd

Ved 12 måneders alder fikk 74% av spedbarna tran/vitamin- og mineraltilskudd (tabell 22). I all hovedsak var dette vitamin D-tilskudd (tabell 23). Tran var det vanligste å gi; 45% av spedbarna fikk tran daglig eller ukentlig, i gjennomsnitt 3.7 ml per dag blant de som brukte tran. Andre vitamin D-tilskudd ble gitt som multivitamin-tilskudd i form av Biovit (25%) eller Sanasol (19%). Vitamin- og mineraltilskudd utenom vitamin D-tilskudd ble i liten grad brukt; 1% brukte jerntilskudd (Floradix), 1% brukte multivitamintabletter, 0.4% brukte kalktabletter og 3% brukte andre tilskudd.

Energi- og næringsstoffinntak

Tabell 24 presenterer energi- og næringsstoffinntak blant spedbarna som ikke ble ammet. Det må tas noen forbehold i forhold til disse dataene:

- inntak av energi og næringsstoffer er kun beregnet for de spedbarna som ikke ble ammet. Dette skyldes at undersøkelsen ikke gir data for mengde morsmelk. I og med at energi- og næringsstoffinntak kan være forskjellig for ammede og ikke-ammede barn, kan resultatene i tabell 24 ikke overføres til også å gjelde ammede barn.
- metoden som er benyttet (frekvensskjema) overestimerte daglig inntak av energi- og næringsstoffer sammenlignet med en annen kostholdsmetode (veid registrering) og ga mer akseptable verdier for næringsstofftetthet (næringsstoffinntak per energienhet) (6). Vitamin A-inntak presenteres ikke pga. særlig stor grad av overestimering og usikkerhet for beregnet inntak.

Inntak av protein (13.7 energiprosent), totalt fett (33.3 energiprosent) og tilsatt sukker (9.9 energiprosent) var i samsvar med anbefalingene når en ser på gjennomsnittsnivå (tabell 24), mens andelen spedbarn som hadde inntak i samsvar med anbefalingene var 62% for fett og 57% for sukker (tabell 32).

Gjennomsnittlig daglig inntak av vitaminer og mineraler blant spedbarna som ikke ble ammet var på nivå eller høyere enn anbefalt inntak (4). Det må imidlertid, som nevnt før, tas forbehold om at inntaket kan være overestimert (6).

I etterkant av undersøkelsen er vitamin A-innholdet i tran redusert fra 1000 til 250 mikrogram per 5 ml, noe som gjør at vitamin A-inntak blant spedbarn i Norge i dag vil være lavere enn da undersøkelsen pågikk.

Kilder til næringsstoffer

Tabell 25-28 presenterer kilder til næringsstoffer blant spedbarna som ikke ble ammet. Smør/margarin, kumelk og kjøtt/kjøttprodukter var de viktigst kildene til totalt fett (tabell 25). Søte drikker (nektar, saft og brus), yoghurt, syltetøy og industriframstilt grøt var hovedkilder til tilsatt sukker (tabell 26). For vitamin D bidro tilskuddene med 61% av totalt inntak, mens morsmelkerstatning og smør/margarin var andre viktige kilder (tabell 27). Industriframstilt grøt bidro med nesten halvparten av jerninntaket, mens andre viktige kilder var kjøtt og kjøttprodukter, brød og morsmelkerstatning (tabell 28).

Ulikheter i amme- og kostvaner

Kjønn

Det var noe høyere andeler jenter enn gutter som ble ammet mellom 7 og 12 måneders alder (tabell 29).

Det var ikke store forskjeller i matinntak mellom gutter og jenter, men guttene hadde høyere gjennomsnittsinntak av noen matvarer (tabell 30).

Blant de ikke-ammede hadde gutter noe høyere daglig inntak av energi og næringsstoffer enn jenter, mens det ikke var forskjell i næringstetthet, bortsett fra for fiber (tabell 31).

Ammestatus

Det er vist noen forskjeller i kostholdsvaner ved 12 måneders alder mellom ammede og ikke-ammede spedbarn. Dette er presentert i en egen artikkel (5). En forskjell som kom fram var at ammede spedbarn hadde lavere inntak av tilsatt sukker og søte drikker sammenlignet med ikke-ammede spedbarn.

Bakgrunnsfaktorer hos mor og barn

Andel av de ikke-ammede spedbarna som hadde inntak av totalt fett og tilsatt sukker i samsvar med anbefalingene er presentert i undergrupper av mor og barn i tabell 32. Andelen som fulgte anbefalingene varierte noe etter bakgrunnsfaktorer hos mor og barn. Det var ingen signifikante forskjeller etter mors alder, utdanning, røykestatus eller barnets kjønn. Det var noe forskjeller etter antall barn mor hadde født, landsdel, bostedstype, og om barnet hadde pass på dagtid (barnehage o l).

Det er også foretatt multivariate analyser av sammenhenger mellom amme- og kostvaner ved 12 måneders alder og bakgrunnsfaktorer hos mor og barn. Disse resultatene er presentert i en egen artikkel (5). Kort oppsummert viste analysene følgende:

- Mors alder, utdanning og røykestatus var viktige faktorer for om barnet ble ammet ved 12 måneders alder. Amming viste positiv sammenheng med mors alder og utdanning og negativ sammenheng med mors røyking.

- Amming, antall søsken og mors røykestatus var viktige faktorer for bruk av søte drikker ved 12 måneders alder. Ammede spedbarn fikk i mindre grad søte drikker til daglig sammenlignet med ikke-ammede spedbarn, mens økende antall søsken og røyking hos mor var forbundet med mer bruk av søte drikker.

Matvarer som unngås

Mange matvarer ble unngått gitt til spedbarnet fordi man var redd det kunne reagere med allergi/intoleranse. Dette gjaldt bl.a. nøtter, egg, appelsin/appelsinjuice, fisk, vanlig melk, erter og matvarer med tilsetningsstoffer (tabell 33). Over halvparten (52%) oppga at en eller flere matvarer ble unngått.

Problemer i forhold til spising/mat

Totalt var det 16% som oppga at barna hadde problemer i forhold til spising/mat (tabell 34). Problemer med dårlig matlyst/småspist ble oppgitt av 6%, allergi/intoleranse mot enkelte matvarer av 5%, liker få matvarer av 5% og vanskelig med tilvenning til familiens kosthold av 4%.

Kanaler for informasjon og vurdering av informasjonen

Kanaler for informasjon om kosthold og ernæring til barnet fra det var 6 måneder gammelt og fram til 12 måneders alder og vurdering av kanalene ble rapportert (tabell 35). De fleste (87%) hadde fått slik informasjon på helsestasjonen, 79% fra familie/kjente og 72% fra brosjyren «Mat for spedbarn». Syttifire prosent av alle hadde fått svært nyttig/nyttig informasjon fra helsestasjonen, 72% hadde fått svært nyttig/nyttig informasjon fra familie/kjente og 66% hadde fått svært nyttig/nyttig informasjon fra brosjyren «Mat for spedbarn».

Halvparten av foreldrene ønsket mer informasjon om sped- og småbarnsbarnerernæring (tabell 36), særlig i forhold til hva som er et sunt og variert kosthold til barnet, om tilvenning til familiens kosthold, matvareallergi/-intoleranse og tran/vitamin- og mineraltilskudd (tabell 37).

Kosthold i første leveår – data fra Spedkost 6 og 12 måneder

Amming i første leveår er presentert i figur 1 og bruk av ulike matvarer ved 6 og 12 måneders alder er presentert i figur 2. Data er hentet fra både Spedkost 6 måneder (1) og Spedkost 12 måneder.

Amming holdt seg på et høyt nivå fram til 6 måneders alder, men ble redusert fra 80% og gradvis ned til 36% i løpet av andre levehalvår. Fullammingen holdt seg på et høyt nivå de første 3 månedene, men ble redusert fra 70% og ned til 7% fra 3 til 6 måneders alder.

Andelen spedbarn som brukte ulike matvarer var høyere ved 12 enn ved 6 måneders alder, med unntak av mer typisk spedbarnsmat, som grøt og morsmelkerstatning. Andelen som brukte vitamin D-tilskudd var også noe lavere ved 12 enn ved 6 måneders alder.

Oppsummering

Dataene fra den landsomfattende Spedkostundersøkelsen blant 12 måneder gamle barn viste at amme- og kostvaner i andre levehalvår i stor grad var i tråd med anbefalingene for spedbarns-ernæring, men at det er rom for forbedringer. Ammeperioden bør forlenges og inntak av søte drikker reduseres.

Andelen spedbarn som fikk morsmelk var høy (72%) ved 7 måneders alder, men ble redusert til 36% ved 12 måneders alder. Ved 12 måneders alder fikk de fleste (86%) spedbarna grøt, i første rekke ble det gitt industriframstilt grøt, men hjemmelaget grøt ble også brukt. De fleste fikk brød, og det var vanligst å gi mellomgrovt eller grovt brød. De mest brukte påleggstypene var leverpostei, syltetøy og ost. Gjennomsnittsinntaket av grønnsaker, poteter, frukt og bær var ca. 210 g/dag. Inntaket av kjøtt var høyere enn inntaket av fisk. Kumelk ble i størst grad introdusert mot slutten av første leveår. Ved 12 måneders alder fikk 30% av spedbarna morsmelkerstatning som drikke, mens 72% fikk kumelk. Mange (77%) av spedbarna fikk yoghurt. Det var vanlig å gi søte drikker. Over halvparten (55%) av spedbarna fikk søt saft. Bruken av tran eller annet vitamin D-tilskudd var utbredt ved 12 måneders alder.

Energi og næringsstoffinntak ble beregnet for ikke-ammede spedbarn. Inntak av totalt fett og tilsatt sukker var i samsvar med anbefalingene når en ser på gjennomsnittsnivå, men det var ca. 40% av spedbarna som hadde høyere fettinntak enn anbefalt og ca. 40% som hadde høyere sukkerinntak enn anbefalt. Smør/margarin, kumelk og kjøtt/kjøttprodukter var de viktigste kildene til fett. Søte drikker, yoghurt, syltetøy og industriframstilt grøt var hovedkilder til sukker.

Det var noen forskjeller i spedbarnas kostvaner, bl.a. mellom gutter og jenter, mellom ammede og ikke-ammede barn og etter bakgrunnsfaktorer som mors alder og utdanning.

Litteratur

1. Lande B. Spedkost 6 måneder. Landsomfattende kostholdsundersøkelse blant spedbarn i Norge, Rapport, IS-1074. Oslo: Sosial- og helsedirektoratet, 2003.
2. Statens ernæringsråd. Anbefalinger for spedbarnsernæring. Oslo: Statens ernæringsråd, 1993.
3. Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet. Anbefalinger for spedbarnsernæring. Oslo: Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet (nå Sosial- og helsedirektoratet), 2001.
4. Becker W, Lyhne N, Pedersen AN, Aro A, Fogelholm M, Thorsdottir I, Alexander J, Andersen SA, Meltzer HM, Pedersen JI. Nordic Nutrition Recommendations – integrating nutrition and physical activity. *Scand J Nutr* 2004;48:178-87.
5. Lande B, Andersen LF, Veierød MB, Bærug A, Johansson L, Trygg KU, Bjørneboe G-E Aa. Breast-feeding at 12 months of age and dietary habits among breast-fed and non-breast-fed infants. *Public Health Nutr* 2004;7:495-503.
6. Andersen LF, Lande B, Arsky GH, Trygg K. Validation of a semi-quantitative food-frequency questionnaire used among 12-month-old Norwegian infants. *Eur J Clin Nutr* 2003;57:881-8.
7. Statistisk sentralbyrå. Undersøkelse om kosthold blant spedbarn, Notater 1999/8. Oslo: Statistisk sentralbyrå, 1999.
8. Statistisk sentralbyrå. Undersøkelse om kosthold blant 12 måneder gamle spedbarn, Notater 1999/64. Oslo: Statistisk sentralbyrå, 1999.
9. Lande B, Frost Andersen L, Bærug A, Trygg K, Lund-Larsen K, Bjørneboe G-EAa. Valg av metode for en landsrepresentativ undersøkelse av kostholdet blant sped- og småbarn i Norge – Spedkost og Småbarnskost. *Norsk Epidemiologi* 2000, 10 (1), 43-50. ISSN 0803-2491.

Oversikt over tabeller og figurer

Tabeller:

1. Oversikt over hvem som har fylt ut spørreskjemaet, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
2. Sammenligning av deltakere i Spedkost 12 måneder 1999 med alle som ble født/fødte i Norge i 1998, andeler i prosent.
3. Utdanning blant mødrene og fedrene, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
4. Sammenligning av utdanningsnivå blant mødrene i Spedkost 12 måneder med utdanningsnivå blant kvinner som fødte i Norge i 1998, andeler i prosent.
5. Arbeidssituasjon blant mødrene, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
6. Tilsyn/pass av barnet på dagtid (hverdager) ved 12 måneders alder, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
7. Andel (%) av spedbarna som har foreldre og/eller søsken med astma/allergi, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
8. Vekt og lengde ved 1-årskontrollen blant gutter og jenter, gjennomsnitt (SD), Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
9. Andel (%) av spedbarna som ammes i andre levehalvår, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
10. Grunner til å slutte å amme blant de som har sluttet å amme i løpet av andre levehalvår (n = 788), andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999.
11. Fordeling av ammefrekvens (ganger/døgn) ved 12 måneders alder blant spedbarna som ammes (n = 701), Spedkost 12 måneder 1999.
12. Introduksjonstidspunkt for morsmelkerstatning/kumelk i første leveår, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
13. Inntak av matvarer, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer matvarer, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
14. Inntak, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer grøt, morsmelkerstatning og kumelk, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
15. Bruk av industriframstilt og/eller hjemmelaget grøt, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
16. Type væske som vanligvis tilsettes grøt/velling, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
17. Andel (%) av spedbarna som vanligvis får brødkiver uten skorpe, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
18. Type smør/margarin som vanligvis smøres på brødet til spedbarna, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
19. Mengde smør/margarin som vanligvis smøres på brødet til spedbarna, andeler i prosent av spedbarna som bruker smør/margarin på brødet (n = 1724), Spedkost 12 måneder 1999.
20. Inntak av pålegg, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer pålegg, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
21. Type fett som vanligvis brukes til matlaging (sauser, steking o l), andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
22. Andel (%) av spedbarna som får tran/vitamin- og mineraltilskudd, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
23. Inntak, gjennomsnitt (SD), og andel (%) som bruker tran/vitamin- og mineraltilskudd, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

24. Energi- og næringsstoffinntak, gjennomsnitt (SD), blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), Spedkost 12 måneder 1999.
25. Kilder til totalt fett blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999.
26. Kilder til tilsatt sukker blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999.
27. Kilder til vitamin D blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999.
28. Kilder til jern blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999.
29. Andel (%) av spedbarna som ammes i andre levehalvår, etter kjønn, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
30. Inntak av matvarer, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer matvarer ved 12 måneders alder, etter kjønn, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
31. Energi- og næringsstoffinntak, gjennomsnitt (SD), blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), etter kjønn, Spedkost 12 måneder 1999.
32. Andel (%) som følger anbefalingene i forhold til totalt fett og tilsatt sukker blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), etter bakgrunnsvariable, Spedkost 12 måneder 1999.
33. Matvarer det kunne vært aktuelt å gi spedbarnet, men som unngås fordi man er redd barnet kan reagere med allergi/intoleranse, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
34. Andel (%) av spedbarna som har problemer i forhold til spising/mat, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
35. Kanaler for informasjon om kosthold og ernæring i barnets andre levehalvår og foreldrenes vurdering av nytten, andeler i prosent, Spedkost 12 mnd. 1999, n = 1932.
36. Andel (%) av foreldrene som ønsker mer informasjon om sped- og småbarnsernæring, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.
37. Tema det særlig ønskes mer informasjon om i forhold til sped- og småbarnsernæring, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Figurer:

1. Andel fullammede og ammede i første leveår 1998-99. Data fra Spedkost 6 måneder (0-6 mnd, n = 2383) og Spedkost 12 måneder (7-12 mnd, n = 1932).
2. Andel som bruker ulike typer matvarer ved 6 og 12 måneders alder 1998-99. Data fra Spedkost 6 måneder (0-6 mnd, n = 2383) og Spedkost 12 måneder (7-12 mnd, n = 1932).

Tabell i vedlegg:

Inntak av matvarer blant de som bruker den enkelte matvare, gjennomsnitt (SD), 10-, 25-, 50-(median), 75- og 90-persentiler ($P_{10}, P_{25}, P_{50}, P_{75}, P_{90}$), Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Tabeller og figurer

Tabell 1. Oversikt over hvem som har fylt ut spørreskjemaet, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

	Andel ¹ (%)
Har fylt ut spørreskjemaet	
Barnets mor	91
Barnets far	1
Både far og mor	8

¹Antall ubesvarte: 19. Andeler er beregnet ut fra antall som har svart.

Tabell 2. Sammenligning av deltakere i Spedkost 12 måneder 1999 med alle som ble født/fødte i Norge i 1998, andeler i prosent.

Bakgrunnsvariabel	Spedkost 12 mnd ¹ (n =1932)	Landet ² (n = 58 719)
Kjønn, %		
Gutter	53	51
Jenter	47	48
Fødselsvekt, %		
<2500 g	3	6
2500-3499 g	33	38
3500-3999 g	37	34
≥4000 g	26	22
Svangerskapslengde, %		
<38. svangerskapsuke	11	12
≥38. svangerskapsuke	89	88
Mors alder, år		
<20	1	3
20-24	12	17
25-29	36	37
30-34	34	30
35-39	14	12
≥40	3	2
Antall barn mor har født, %		
1 barn	40	41
2 barn	36	36
3 barn	19	17
4 barn eller flere	6	6
Landsdel, %		
Oslo/Akershus	21	23
Østlandet ellers	24	24
Agder/Rogaland	16	15
Vestlandet	19	18
Trøndelag	10	9
Nord-Norge	11	11
Mors sivilstatus, %		
Gift	54	51
Samboer	41	42
Enslig/Annet	5	7

¹Antall ubesvarte: fødselsvekt (15), svangerskapslengde (29), antall barn mor har født (18), mors sivilstatus (6). Andeler er beregnet ut fra antall som har svart.

²Norsk fødselsstatistikk, data for 1998, fra Medisinsk fødselsregister: <http://www.uib.no/mfr/statistikk.html>. Antall ubesvarte: fødselsvekt (56), svangerskapslengde (5326), antall barn født (14), mors sivilstatus (384). Andeler er beregnet ut fra antall som har svart.

Tabell 3. Utdanning blant mødrene og fedrene, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Høyeste fullførte utdanning	Andel av mødrene ¹ (%)	Andel av fedrene ¹ (%)
≤10 år		
9-årig skole eller kortere	3	5
9-årig skole <u>og</u> folkehøgskole el. annen ettårig utdanning	7	5
11-12 år		
Videregående skole/gymnas	32	20
Fagbrev	9	24
≥13 år		
Høyskole- eller universitetsutd. på 4 år eller mindre	32	24
Høyskole- eller universitetsutd. på mer enn 4 år	15	18
Annet	2	4

¹Antall ubesvarte: blant mødrene (8) og fedrene (145). Andeler er beregnet ut fra antall som har svart.

Tabell 4. Sammenligning av utdanningsnivå blant mødrene i Spedkost 12 måneder med utdanningsnivå blant kvinner som fødte i Norge i 1998, andeler i prosent.

Høyeste fullførte utdanning	Spedkost 12 mnd ¹ (n = 1932)	Landet ² (n = 51 600)
9-årig skole eller kortere	3	6
9-årig skole <u>og</u> folkehøgskole el. annen ettårig utdanning	7	15
Videregående skole/gymnas/fagbrev	42	43
Høyskole- eller universitetsutdanning på ≤ 4 år	33	31
Høyskole- eller universitetsutdanning på > 4 år	15	5

¹Antall med annen utdanning (48) og ubesvarte (8) er ikke inkludert.

²Tall fra Statistisk sentralbyrå – regnet ut for kvinner (selv født i Norge, Sverige eller Danmark) som fødte i Norge i 1998 (personlig meddelelse, Trude Lappegård SSB). Utdanningsnivå er fra 1. oktober 1997.

Tabell 5. Arbeidssituasjon blant mødrene, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Mors arbeidssituasjon	Andel av mødrene ¹ (%)	
	Før barnet ble født	Når barnet er 12 mnd
Utearbeidende heltid	57	18
Utearbeidende deltid	21	27
Hjemmearbeidende	7	23
Sykemeldt ²	2	1
Permisjon	1	17
Uføretrygdet	<0,5	<0,5
Under attføring	1	1
Student/elev	6	3
Arbeidsledig	2	5
Annet	3	5

¹Antall ubesvarte: arbeidssituasjon før barnet ble født (8), arbeidssituasjon når barnet er 12 mnd (34). Andeler er beregnet ut fra antall som har svart.

² Sykemeldinger i forbindelse med svangerskap skulle ikke regnes med.

Tabell 6. Tilsyn/pass av barnet på dagtid (hverdager) ved 12 måneders alder, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Tilsyn/pass av barnet på dagtid	Andel av spedbarna (%)
Barnehage/dagmamma/andre enn mor/far	35
Ikke barnehage/dagmamma/andre enn mor/far	65

Tabell 7. Andel (%) av spedbarna som har foreldre og/eller søsken med astma/allergi, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Astma/allergi hos barnets foreldre eller søsken	Andel av spedbarna (%)
Nei, mor/far/søsken har ikke/har ikke hatt astma/allergi	52
Ja, mor/far/søsken har/har hatt astma/allergi	48

Tabell 8. Vekt og lengde ved 1-årskontrollen blant gutter og jenter, gjennomsnitt (SD), Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

	Alle ¹ (n = 1932)	Gutter ² (n = 1022)	Jenter ³ (n = 910)	p-verdi ⁴
Vekt, g	9997 (1176)	10367 (1126)	9584 (1089)	<0.001
Lengde, cm	77(3)	77(3)	76(3)	<0.001

¹Antall ubesvarte: vekt (26), lengde (25).

²Antall ubesvarte blant gutter: vekt (17), lengde (15).

³Antall ubesvarte blant jenter: vekt (9), lengde (10).

⁴Forskjell i gjennomsnittsverdier mellom gutter og jenter er testet med Student's t test.

Tabell 9. Andel (%) av spedbarna som ammes i andre levehalvår, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Barnets alder (måneder)	Andel ammede ¹ (%)
7	72
8	65
9	58
10	50
11	41
12	36

¹Får morsmelk enten alene eller sammen med tilleggskost/fast føde.

Tabell 10. Grunner til å slutte å amme blant de som har sluttet å amme i løpet av andre levehalvår (n = 788), andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999.

Grunn til å slutte å amme	Viktigste grunn (%)	Nest viktigste grunn (%)
Barnet ville ikke	36	14
Ingen spesielle problemer, men ønsket ikke amme lenger	21	14
For lite melk	12	10
Barnet biter/har fått tenner	9	16
Mor begynte å arbeide/studere	9	9
Mor syk/medisinbruk	3	1
Bekymring/stress/sliten	2	2
Såre brystvorter	1	2
Brystbetennelse/tilstoppede melkeganger	<0.5	0
Sugeproblemer	<0.5	<0.5
Barnet sykt/for tidlig født	<0.5	<0.5
Kolikk/urolig barn	<0.5	<0.5
Andre grunner	4	7
Oppgitt flere svar	2	1
Ubesvart	2	24

Tabell 11. Fordeling av ammefrekvens (ganger/døgn) ved 12 måneders alder blant spedbarna som ammes (n = 701), Spedkost 12 måneder 1999.

Ammefrekvens ved 12 måneders alder	Andel blant spedbarna som ammes ¹ (%)
1 gang/døgn	14
2-3 ganger/døgn	39
4-5 ganger/døgn	29
6-7 ganger/døgn	12
8-9 ganger/døgn	4
10 ganger eller flere /døgn	1
Gjennomsnittsfrekvens (SD), ganger/døgn	3.7 (2.0)

¹Mangler data om ammefrekvens for ett av de ammede spedbarna.

Tabell 12. Introduksjonstidspunkt for morsmelkerstatning/kumelk i første leveår, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Barnets alder ved introduksjon	Andel av spedbarna (%)			
	morsmelkerstatning til grøt o l	morsmelkerstatning som drikke	kumelk til grøt o l	kumelk som drikke
<6 mnd	38	28	1	<0.5
6-9 mnd	17	19	13	14
10-12 mnd	2	5	28	55

Tabell 13. Inntak av matvarer, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer matvarer, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

	Inntak blant alle ¹ (g/dag)	Andel som bruker matvaren ² (%)
Grøt	258 (230)	86
Industriframstilt grøt	225 (223)	78
Hjemmelaget grøt	33 (92)	23
Brød	61 (38)	98
Mellomgrovt/grovt brød	55 (36)	96
Fint brød	2 (9)	8
Knekkebrød, kavring o l	2 (5)	18
Poteter og grønnsaker	96 (89)	94
Kokte poteter	34 (35)	89
Pommes frites/stekte poteter	1 (5)	10
Mos med potet og grønnsaker	22 (32)	93
Grønnsaker, friske/fryste	28 (33)	90
Industriframstilt barnemat – grønnsaker	11 (35)	13
Frukt og bær	91 (78)	97
Frukt og bær, frisk/hjemmelaget mos	77 (72)	95
Industriframstilt barnemat – frukt/bær	15 (33)	30
Industriframstilt barnemat - kjøtt/lever m gr.saker	97 (132)	66
Kjøtt/kylling/kalkun m grønnsaker	48 (67)	63
Pasta/spaghetti m kjøtt/grønnsaker	32 (53)	48
Levermiddag	17 (38)	28
Kjøtt og kjøttprodukter	31 (22)	98
Kjøtt, helt	8 (10)	84
Pølser	5 (8)	59
Kjøttkaker, karbonader, hamburgere o l	5 (7)	69
Kjøttpålegg	1 (4)	39
Leverpostei	12 (11)	90
Industriframstilt barnemat – fisk m gr.saker	12 (34)	19
Fisk og fiskeprodukter	10 (12)	76
Fisk, mager/halvfet	1 (2)	44
Fisk, fet	0.4 (1)	22
Fiskeboller, -pudding, -kaker	5 (7)	63
Fiskepinner o l	1 (3)	23
Fiskepålegg/kaviar	2 (6)	35
Yoghurt	61 (72)	77
Fruktyoghurt	51 (58)	74
Naturell yoghurt	2 (20)	5
Smør og margarin³	12 (10)	97
Margarin	5 (8)	71
Lettmargarin/Brelett	3 (6)	32
Smør/Bremykt/Smøregod	1 (4)	12
Annet:		
Kornblanding, gryn m melk	6 (36)	12
Kaker, boller, vafler og søte kjeks	10 (10)	90
Pizza	1 (3)	20
Sjokolade, annet godteri	1 (2)	42

Tabell 13, forts.	Inntak blant alle ¹ (g/dag)	Andel som bruker matvaren ² (%)
Snacks (potetgull o l)	0.3 (1)	19
Drikke:		
Morsmelkerstatning	108 (220)	30
Kumelk	187 (221)	72
Vann	196 (177)	91
Juice	22 (62)	31
Industriframstilt barnedrikk	11 (55)	12
Nypeekstrakt, drikkeferdig	3 (22)	4
Søte drikker	81 (136)	64
Nektar	16 (55)	25
Saft med sukker	62 (114)	55
Brus med sukker	3 (14)	11
Kunstig søte drikker	16 (76)	13
Saft uten sukker	16 (76)	12
Brus uten sukker	0.5 (5)	2

¹Inntak blant alle spedbarna, både brukere og ikke brukere av den enkelte matvare. ²Daglig og ukentlig brukere av matvaren.

For kjøtt og fisk er også månedlige brukere inkludert. ³Smør/margarin benyttet ved tilberedning/matlagning er ikke inkludert.

Tabell 14. Inntak, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer grøt, morsmelkerstatning og kumelk, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

	Inntak blant alle ¹ (g/dag)	Andel som bruker matvaren ² (%)
Industriframstilt grøt:		
Nestlé grøt – tilberedes med melk	53 (117)	30
Nestlé grøt – tilberedes med vann	166 (182)	68
Nestlé velling	3 (36)	2
Semper grøt	2 (22)	1
Semper drikkegrøt/velling	2 (19)	1
Hjemmelaget grøt:		
Havregryn	14 (52)	14
Grovt/sammalt mel	4 (24)	4
Jernberiket hvetemel (Nordkronen)	6 (38)	6
Fint/hvitt mel/kavring/semulje	3 (20)	5
Hirse (vanlig)	0.4 (6)	1
Helios barnemel (hirse/andre meltyper)	5 (43)	2
Morsmelkerstatning som drikke:		
Collett vanlig	8 (68)	2
Collett med omega 3	33 (130)	9
NAN vanlig	63 (166)	19
NAN HA1	3 (41)	1
Kumelk som drikke:		
Helmelk	127 (193)	50
Lettmelk	59 (141)	29
Skummet melk	2 (23)	2
Sjokolademelk, O'boy o l	3 (30)	3

¹Inntak blant alle spedbarna, både brukere og ikke brukere av den enkelte matvare.

²Daglig og ukentlig brukere av matvaren.

Tabell 15. Bruk av industriframstilt og/eller hjemmelaget grøt, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

	Andel av spedbarna (%)
Kun industriframstilt grøt	63
Både industriframstilt og hjemmelaget grøt	15
Kun hjemmelaget grøt	8

Tabell 16. Type væske som vanligvis tilsettes grøt/velling, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Væske i grøt/velling	Andel av spedbarna ¹ (%)
Bruker ikke grøt/velling	11
Vann	75
Kumelk	32
Hemelk	22
Lettmelk	11
Skummet melk	<0.5
Morsmelkerstatning	11
Morsmelk	2
Annet	1

¹ Flere enn én type væske kunne rapporteres, slik at summen blir over 100%.

Tabell 17. Andel (%) av spedbarna som vanligvis får brødsiver uten skorpe, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

	Andel av spedbarna ¹ (%)
Brødsiver uten skorper	
Bruker ikke brød	2
Får brødsiver uten skorper	69
Får brødsiver med skorper	29

¹Antall ubesvarte: 12. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 18. Type smør/margarin som vanligvis smøres på brødet til spedbarna, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Smør/margarin på brødet	Andel av spedbarna ¹ (%)
Bruker ikke smør/margarin på brødet	9
Myk margarin	36
Brelett	21
Lettmargarin	12
Bremykt, Smøregod	9
Smør (meierismør)	4
Vita	4
Fast margarin	1
Annen margarin	3
Flere kryss	2

¹ Antall ubesvarte: 35. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 19. Mengde smør/margarin som vanligvis smøres på brødet til spedbarna, andeler i prosent av spedbarna som bruker smør/margarin på brødet (n = 1724), Spedkost 12 måneder 1999.

Mengde smør/margarin på brødet	Andel blant spedbarna som bruker smør/margarin på brødet ¹ (%)
Skrapet lag	40
Middels lag	55
Godt dekket lag	5
Tykt lag	0.5

¹ Antall ubesvarte: 35. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 20. Inntak av pålegg, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer pålegg, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Pålegg	Inntak blant alle ¹ (g/dag)	Andel som bruker matvaren ² (%)
Brunost/prim	5 (7)	56
Brunost/prim, vanlig	4 (7)	52
Brunost/prim, lett/mager	1 (3)	7
Hvitost/smøreost	6 (9)	61
Hvitost, vanlig	3 (7)	39
Hvitost/smøreost, lett/mager	0.3 (2)	4
Leverpostei	12 (11)	90
Levepostei, vanlig	11 (11)	89
Levepostei, mager	0.3 (3)	3
Kjøttpålegg	1 (3)	20
Kokt skinke o l	1 (2)	15
Salami/ fårepølse/servelat	1 (3)	20
Fiskepålegg/kaviar	2 (6)	35
Makrell i tomat o l	1 (5)	17
Kaviar	1 (3)	26
Søtt pålegg	7 (12)	63
Syltetøy/marmelade	6 (9)	54
Lettsyltetøy, frysetøy	1 (4)	6
Sjokoladepålegg/honning/annet søtt pålegg	1 (3)	21
Egg	1 (4)	46

¹ Inntak blant alle spedbarna, både brukere og ikke brukere av den enkelte matvare.

² Brukere: bruker pålegg på ½ skive brød eller mer per uke.

Tabell 21. Type fett som vanligvis brukes til matlaging (sauser, steking o l), andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Type fett til matlaging	Andel av spedbarna ¹ (%)
Olje	61
Fast margarin	55
Myk margarin	34
Smør	9
Bremykt	5
Vita	2
Annen margarin	1

¹ Flere enn én type fett kunne rapporteres, slik at summen blir over 100%.

Tabell 22. Andel (%) av spedbarna som får tran/vitamin- og mineraltilskudd, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

	Andel av spedbarna ¹ (%)
Får tran/vitamin-/mineraltilskudd ved 12 måneders alder	74
Har fått tran/vitamin-/mineraltilskudd tidligere, men ikke nå	21
Har aldri fått tran/vitamin-/mineraltilskudd	5

¹Antall ubesvarte:18. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 23. Inntak, gjennomsnitt (SD), og andel (%) som bruker tran/vitamin- og mineraltilskudd, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

	Inntak blant alle ¹ (ml/dag)	Andel som bruker tilskuddet ² (%)	Inntak blant de som bruker tilskuddet ² (ml/dag)
Vitamin-/mineraltilskudd			
Vitamin D-tilskudd	-	74	-
-Tran	2 (2)	45	3.7 (1.9)
- Biovit	1 (3)	25	5.4 (3.1)
- Sanasol	1 (2)	19	4.2 (2.8)
Floradix (jernetilskudd)	0.1 (1)	1	5.7 (4.3)

¹ Inntak blant alle spedbarna, både brukere og ikke brukere av det enkelte tilskudd.

² Daglig og ukentlig brukere av tilskuddet.

Tabell 24. Energi- og næringsstoffinntak, gjennomsnitt (SD), blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), Spedkost 12 måneder 1999.

	Inntak blant spedbarna som ikke ammes ¹	
	Daglig inntak ²	Næringstetthet ³
Energi	5.5 (1.8)	
Protein	44.1 (15.1)	13.7 (2.0)
Totalt fett	49.6 (17.8)	33.3 (5.4)
- Mettet fett ⁴	18.8 (8.2)	11.9 (3.8)
- Enumettet fett ⁴	13.1 (5.4)	8.6 (2.5)
- Flerumettet fett ⁴	7.2 (4.0)	4.8 (2.2)
Totalt karbohydrat	172 (59)	53.0 (5.8)
- Tilsatt sukker	32.2 (22.4)	9.9 (5.7)
Fiber	13.9 (5.8)	2.5 (0.7)
Vitamin D	9.4 (6.2)	1.8 (1.2)
Vitamin E	9.9 (5.0)	1.8 (0.9)
Tiamin	1.2 (0.7)	0.22 (0.13)
Riboflavin	1.9 (1.0)	0.35 (0.19)
Vitamin C	108 (64)	19.6 (9.7)
Kalsium	819 (358)	149 (45)
Jern	11.5 (5.7)	2.1 (0.8)

¹Resultatene kan ikke direkte overføres til også å gjelde ammede barn. Daglig inntak av energi og næringsstoffer kan pga metodiske forhold være overestimert, se tekst s. 13. Se vurdering i forhold til vitamin A inntaket i tekst, s. 13. Tran/vitamin- og mineraltilskudd er inkludert i næringsberegningene.

²Daglig inntak av energi er gitt i megajoule (MJ), proteiner, fett, karbohydrater, sukker og fiber i gram, vitamin D i mikrogram og andre vitaminer og mineraler i milligram.

³For proteiner, fett, karbohydrater og sukker er næringstetthet gitt som prosent av energiinntaket. For fiber er næringstetthet gitt i gram/MJ, for vitamin D i mikrogram/MJ, og for andre vitaminer og mineraler i milligram/MJ.

⁴Fettsyrer i industriframstilt barnemat på glass er ikke inkludert.

Tabell 25. Kilder til totalt fett blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999.

	Prosentvis bidrag til inntak av totalt fett
Smør og margarin (på brød)	17
Kumelk som drikke	15
Kjøtt og kjøttprodukter	11
Industriframstilt grøt	10
Morsmelkerstatning som drikke	10
Industriframstilt barnemat – kjøtt/lever med grønnsaker	7
Ost	5
Brød	4
Yoghurt	4
Tran	3

Tabell 26. Kilder til tilsatt sukker blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999.

	Prosentvis bidrag til inntak av tilsatt sukker
Søte drikker (nektar, saft, brus)	26
Yoghurt	20
Syltetøy/marmelade	18
Industriframstilt grøt	16
Industriframstilt barnemat – frukt/bærmos	7
Kaker, boller, vafler og søte kjeks	4
Sukker, søtsaker	4

Tabell 27. Kilder til vitamin D blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999.

	Prosentvis bidrag til inntak av vitamin D
Vitamin D-tilskudd	61
- Tran	37
Morsmelkerstatning som drikke	16
Smør og margarin (på brød)	15
Industriframstilt grøt	5
Kumelk som drikke	1

Tabell 28. Kilder til jern blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999.

	Prosentvis bidrag til inntak av jern
Industriframstilt grøt	43
Kjøtt/lever og kjøttprodukter	9
Industriframstilt barnemat – kjøtt/lever m grønnsaker	6
Brød	10
Morsmelkerstatning som drikke	10
Poteter og grønnsaker	3

Tabell 29. Andel (%) av spedbarna som ammes i andre levehalvår, etter kjønn, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Barnets alder (i måneder)	Andel ammede ¹ (%)	
	Gutter (n = 1022)	Jenter (n = 910)
7	70	73
8	63	68*
9	55	61*
10	48	52
11	38	44*
12	34	39*

¹ Får morsmelk enten alene eller sammen med tilleggskost/fast føde. Forskjeller i andeler er testet med Kji-kvadrat-test.

* Signifikant forskjell, $p < 0.05$.

Tabell 30. Inntak av matvarer, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer matvarer ved 12 måneders alder, etter kjønn, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

	Inntak blant alle ¹ (g/dag)		Andel som bruker matvaren ² (%)	
	Gutter (n = 1022)	Jenter (n = 910)	Gutter (n = 1022)	Jenter (n = 910)
Grøt	270 (234)	244 (224)*	86	88
- Industriframstilt grøt	237 (231)	212 (214)*	78	77
- Hjemmelaget grøt	33 (92)	32 (92)	23	22
Brød	64 (40)	57 (35)*	98	98
Poteter og grønnsaker	101 (96)	90 (81)*	95	94
Frukt og bær	96 (81)	86 (75)*	97	97
Industriframstilt barnemat – kjøtt/lever m gr.saker	98 (138)	95 (125)	65	67
Kjøtt og kjøttprodukter	32 (23)	30 (21)*	98	98
Industriframstilt barnemat – fisk med grønnsaker	14 (37)	10 (30)*	21	16
Fisk og fiskeprodukter	11 (13)	9 (11)*	77	75
Ost	10 (13)	10 (11)	79	80
Yoghurt	61 (67)	61 (77)	78	75
Smør og margarin ³	12 (10)	11 (9)*	97	96
DRIKKER:				
Morsmelkerstatning	110 (223)	105 (216)	29	30
Kumelk	201 (238)	172 (200)*	72	71
- Helmelk	135 (206)	117 (178)*	50	50
- Lettmelk	63 (151)	54 (130)	30	29
- Skummet melk	2 (28)	1 (15)	2	2
Vann	196 (178)	196 (176)	91	91
Juice	23 (65)	19 (59)	32	29
Industriframstilt barnedrikk	12 (55)	10 (56)	13	12
Søte drikker	82 (130)	80 (143)	67	61
- Nektar	17 (50)	16 (61)	26	24
- Saft med sukker	61 (110)	62 (118)	55	54
- Brus med sukker	4 (15)	2 (14)	12	11
Kunstig søte drikker	20 (92)	12 (53)*	14	11

¹Inntak blant alle spedbarna, både brukere og ikke brukere av den enkelte matvare. Forskjell i inntak er testet med Student t-test.

* Signifikant forskjell, p < 0.05

²Daglig og ukentlig brukere av matvaren. For kjøtt og fisk er også månedlige brukere inkludert.

³Smør/margarin benyttet ved tilberedning/matlaging er ikke inkludert.

Tabell 31. Energi- og næringsstoffinntak, gjennomsnitt (SD), blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), etter kjønn, Spedkost 12 måneder 1999.

	Inntak blant spedbarna som ikke ammes ¹			
	Daglig inntak ²		Næringstetthet ³	
	Gutter (n = 674)	Jenter (n = 557)	Gutter (n = 674)	Jenter (n = 557)
Energi	5.7 (1.8)	5.3 (1.7)*		
Protein	45.5 (15.4)	42.4 (14.5)*	13.7 (2.0)	13.7 (2.0)
Totalt fett	51.0 (18.3)	47.9 (17.0)*	33.1 (5.4)	33.6 (5.4)
- Mettet fett ⁴	19.4 (8.6)	18.1 (7.7)*	12.5 (3.7)	12.7 (3.5)
- Enumettet fett ⁴	13.5 (5.6)	12.7 (5.2)*	8.8 (2.3)	8.9 (2.4)
- Flerumettet fett ⁴	7.5 (4.2)	6.9 (3.8)*	4.8 (2.1)	4.9 (2.2)
Totalt karbohydrat	178 (60)	164 (57)*	53.2 (5.8)	52.7 (5.7)
- Tilsatt sukker	33.0 (22.2)	31.3 (22.6)	9.9 (5.6)	9.9 (5.8)
Fiber	14.5 (6.0)	13.1 (5.4)*	2.6 (0.7)	2.5 (0.7)*
Vitamin D	9.6 (6.3)	9.2 (6.1)	1.7 (1.1)	1.8 (1.2)
Vitamin E	10.2 (5.2)	9.6 (4.8)*	1.8 (0.9)	1.9 (0.9)
Tiamin	1.2 (0.7)	1.1 (0.7)*	0.22 (0.12)	0.22 (0.14)
Riboflavin	1.9 (1.0)	1.8 (1.0)*	0.35 (0.17)	0.35 (0.20)
Vitamin C	111 (66)	103 (62)*	19.5 (9.6)	19.6 (9.7)
Kalsium	844 (364)	789 (348)*	149 (45)	150 (44)
Jern	11.9 (5.9)	11.0 (5.4)*	2.1 (0.8)	2.1 (0.7)

¹Resultatene kan ikke direkte overføres til også å gjelde ammede barn. Daglig inntak av energi og næringsstoffer kan pga metodiske forhold være overestimert. Se tekst s. 13. Se vurdering i forhold til vitamin A inntaket i tekst, s. 13. Tran/vitamin- og mineraltilskudd er inkludert i næringsberegningene.

²Daglig inntak av energi er gitt i megajoule (MJ), proteiner, fett, karbohydrater, sukker og fiber i gram, vitamin D i mikrogram og andre vitaminer og mineraler i milligram.

³For proteiner, fett, karbohydrater og sukker er næringstetthet gitt som prosent av energiinntaket. For fiber er næringstetthet gitt i gram/MJ, for vitamin D i mikrogram/MJ, og for andre vitaminer og mineraler i milligram/MJ.

⁴Fettsyrer i industriframstilt barnemat på glass er ikke inkludert.

Tabell 32. Andel (%) som følger anbefalingene i forhold til totalt fett og tilsatt sukker blant spedbarna som ikke ammes (n = 1231), etter bakgrunnsvariable, Spedkost 12 måneder 1999.

	Andel som følger anbefalingene blant spedbarna som ikke ammes (%)		
	Antall (n)	≤35 E% totalt fett	≤10 E% sukker
Alle	1231	62	57
Mors alder (år)			
≤24	191	62	52
25-34	868	61	59
≥35	172	68	55
p trend ¹		ns	ns
Mors utdanning (år)			
≤10	153	64	59
11-12	533	64	56
≥13	511	60	59
p trend ¹		ns	ns
Mor røyker (når barnet er 6 mnd)			
Røyker ikke	810	63	59
Røyker	342	61	53
P ²		ns	ns
Antall barn mor har født			
1	512	60	59
2	426	62	59
≥3	282	68	52
p trend ¹		<0.05	ns
Landsdel			
Oslo og Akershus	227	67	63
Østlandet ellers	309	64	56
Agder og Rogaland	207	67	55
Vestlandet	234	60	55
Trøndelag	125	53	62
Nord-Norge	129	56	56
P ²		<0.05	ns
Bostedstype			
<2000	428	62	55
2000-19 999	261	59	55
20 000-99 999	156	61	60
≥100 000	309	65	62
p trend ¹		ns	<0.05
Pass på dagtid (hverdager)			
Ikke barnehage/dagmamma o l	767	65	58
Barnehage/dagmamma o l	464	59	56
P ²		0.05	ns
Barnets kjønn			
Gutt	674	64	57
Jente	557	60	58
P ²		ns	ns

¹Test for trend.

²Test for forskjeller i andeler (Kji-kvadrat-test), ns = ikke signifikant forskjell, p > 0.05.

Tabell 33. Matvarer det kunne vært aktuelt å gi spedbarnet, men som unngås fordi man er redd barnet kan reagere med allergi/intoleranse, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

	Andel som unngår matvare (%)
Matvare som unngås	(%)
Nøtter	45
Egg	34
Appelsin/appelsinjuice	29
Fisk	22
Vanlig melk	13
Erter	13
Matvarer med tilsetningsstoffer	13
Morsmelkerstatning	4
Hvete	1
Havre	1
Soya	1
Rug	<0.5
Bygg	<0.5
Annet	5
Unngår en eller flere matvarer, total andel ¹	52

¹Antall ubesvarte: 36. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 34. Andel (%) av spedbarna som har problemer i forhold til spising/mat, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

	Andel av spedbarna (%)
Dårlig matlyst/småspist	6
Allergi/intoleranse mot enkelte matvarer	5
Liker få matvarer	5
Vanskelig med tilvenning til familiens kost	4
Andre problemer	4
Har problemer, total andel ¹	16

¹Antall ubesvarte: 26. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 35. Kanaler for informasjon om kosthold og ernæring i barnets andre levehalvår og foreldrenes vurdering av nytten, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Informasjonskanal	Andel av foreldrene (%)					Ubesvart
	Ikke fått info	Fått svært nyttig info	Fått nyttig info	Fått lite nyttig info	Fått unyttig info	
Helsestasjonen	10	21	53	12	1	3
Familie, kjente	14	22	50	6	1	7
Brosj. «Mat for spedbarn»	20	22	44	5	1	8
Bøker, oppslagsverk	43	10	30	5	1	12
Aviser, TV, ukeblad	49	3	21	11	4	13
Andre brosjyrer	53	4	22	5	1	14
Reklamemateriell	55	1	9	14	7	14
Dagligvarebutikken	64	<0.5	6	10	6	14
Helsepersonell utenfor helsestasjonen	69	4	9	4	1	13
Ammehjelpen	81	1	2	1	1	14
Homøopat	82	1	2	1	1	14
Annet	61	2	3	1	1	32

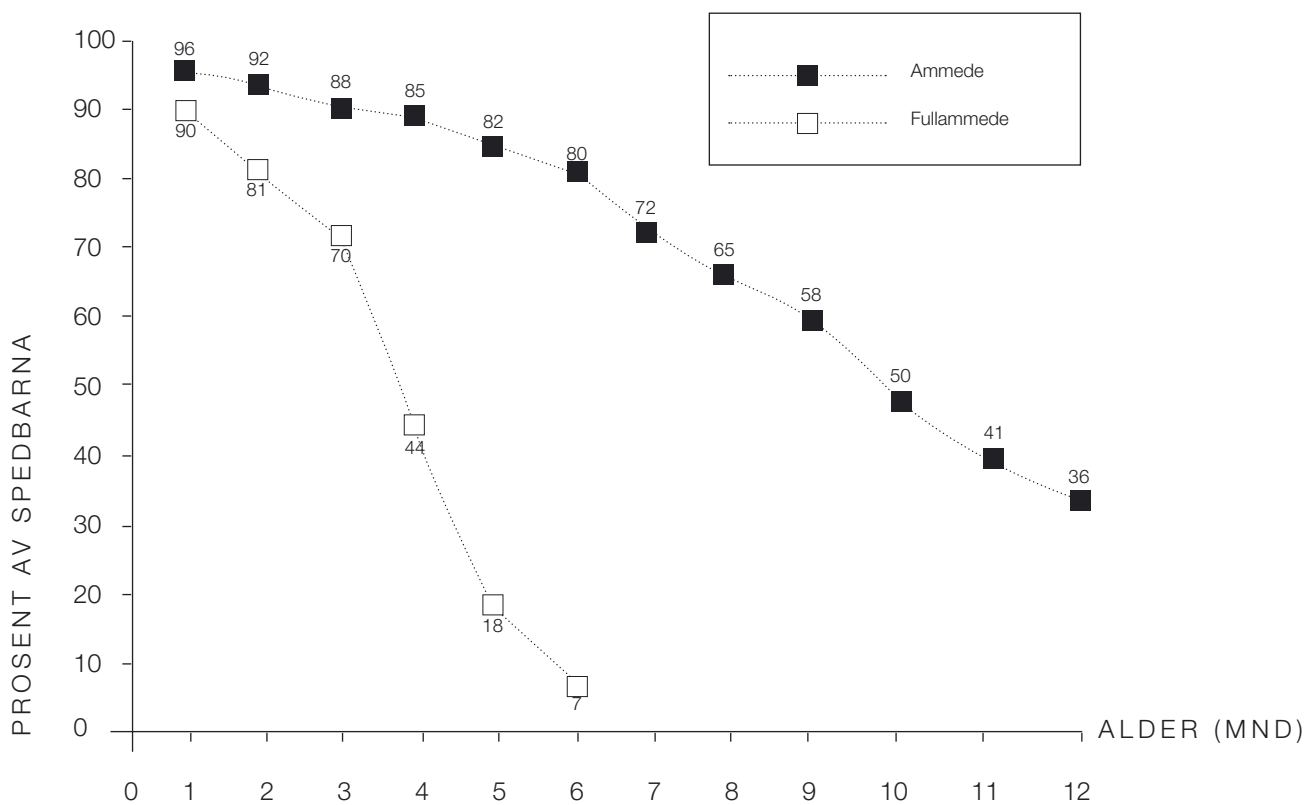
Tabell 36. Andel (%) av foreldrene som ønsker mer informasjon om sped- og småbarns-ernæring, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Ønske om mer informasjon	Andel av foreldrene (%)
Ja, ønsker mer informasjon	51
Nei, ønsker ikke mer informasjon	40
Vet ikke	9

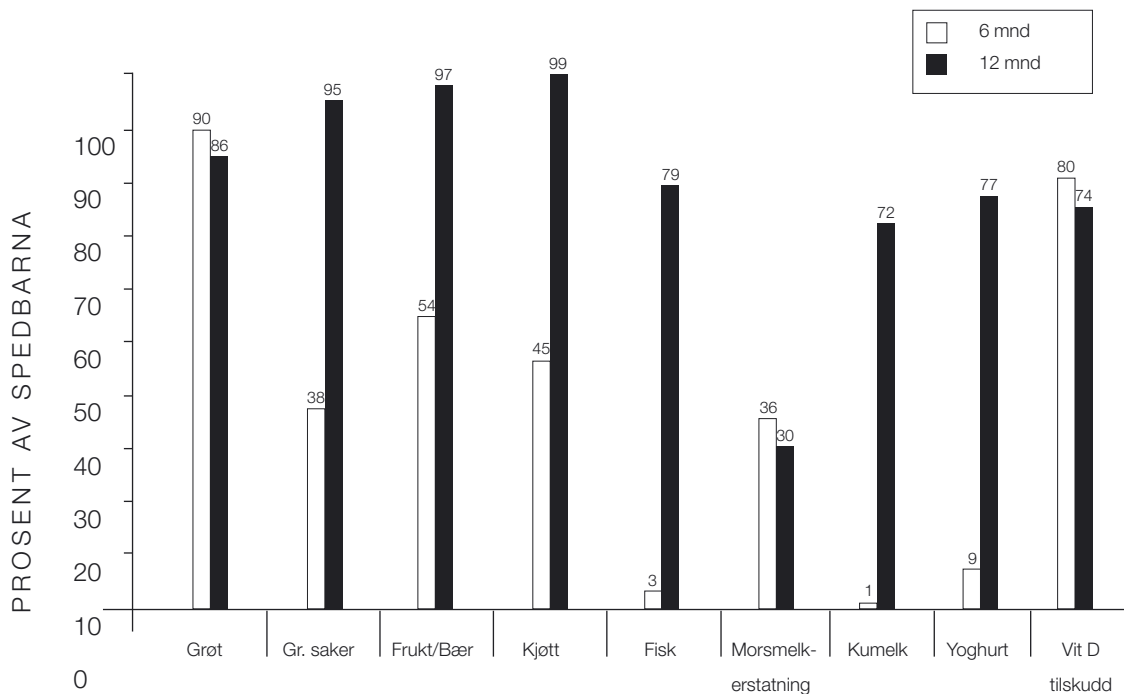
¹Antall ubesvarte: 28. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 37. Tema det særlig ønskes mer informasjon om i forhold til sped- og småbarns-ernæring, andeler i prosent, Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

Tema det ønskes mer informasjon om	Andel av foreldrene (%)
Sunt og variert kosthold	41
Tilvenning til familiens kosthold	28
Matvareallergi/-intoleranse	23
Tran/vitamin- og mineraltilskudd	16
Andre tema	3

Figur 1. Andel fullammede og ammede i første leveår 1998-99. Data fra Spedkost 6 måneder (0-6 mnd, n = 2383) og Spedkost 12 måneder (7-12 mnd, n = 1932).

Figur 2. Andel som bruker ulike typer matvarer ved 6 og 12 måneders alder 1998-99. Data fra Spedkost 6 måneder (0-6 mnd, n = 2383) og Spedkost 12 måneder (7-12 mnd, n = 1932).

VEDLEGG

Tabell. Inntak av matvarer blant de som bruker den enkelte matvare, gjennomsnitt (SD), 10-, 25-, 50- (median), 75- og 90-persentiler (P₁₀, P₂₅, P₅₀, P₇₅, P₉₀), Spedkost 12 måneder 1999, n = 1932.

	Andel som bruker matvaren ¹ (%)	Inntak blant de som bruker matvaren ¹ (g/dag)					
		Gj.snitt (SD)	P ₁₀	P ₂₅	P ₅₀	P ₇₅	P ₉₀
Grøt	86	300 (221)	58	150	258	400	543
- Industriframstilt grøt	78	290 (221)	57	147	250	400	500
- Nestle grøt tilberedes m melk	30	175 (156)	43	57	150	214	400
- Nestle grøt tilberedes m vann	68	244 (173)	50	100	200	400	500
- Hjemmelaget grøt	23	142 (146)	29	43	86	200	357
- Havregryn	14	100 (101)	29	43	57	143	250
- Grovt/sammalt mel	4	99 (79)	29	43	71	150	200
Brød	98	62 (37)	26	30	54	82	110
Poteter og grønnsaker	94	101 (89)	25	44	80	130	197
Frukt og bær	97	94 (78)	24	43	78	122	179
Industriframstilt barnemat – kjøtt/lever med grønnsaker	66	146 (138)	50	84	112	168	278
Kjøtt og kjøttprodukter	98	31 (22)	9	16	27	42	58
Industriframstilt barnemat – fisk med grønnsaker	19	66 (52)	28	42	56	56	146
Fisk og fiskeprodukter	76	13 (12)	3	5	10	17	28
Yoghurt	77	80 (73)	18	31	61	125	162
Smør og margarin ²	97	12 (10)	3	5	10	16	25
Brunost/prim	56	8 (8)	2	2	5	10	14
Hvitost/smøreost	61	9 (9)	2	4	7	11	19
Leverpostei	90	13 (11)	2	5	10	14	24
Kjøttpålegg	20	4 (5)	1	1	3	4	7
Fiskepålegg/kaviar	35	7 (8)	1	3	3	9	17
Syltetøy/marmelade	61	13 (13)	3	3	7	16	32
Egg	46	2 (5)	0.4	0.4	0.6	1	6
DRIKKE:							
Morsmelkerstatning	30	261 (221)	51	172	360	540	720
Kumelk	72	261 (221)	34	102	180	360	540
- Helmelk	50	253 (207)	34	69	180	360	540
- Lettmelk	29	200 (200)	17	51	120	315	480
Vann	91	216 (174)	43	120	180	300	360
Juice	31	70 (95)	17	17	34	69	180
Industriframstilt barnedrikk	12	90 (134)	17	17	43	120	240
Søte drikker	64	127 (153)	17	34	68	154	278
Kunstig søte drikker	13	125 (178)	17	17	60	120	360

¹Daglig og ukentlig brukere av matvaren. For kjøtt og fisk er også månedlige brukere inkludert.

²Smør/margarin benyttet ved tilberedning/matlagning er ikke inkludert.

LES DETTE FØR DU FYLLER UT SPØRRESKJEMAET

Denne undersøkelsen tar sikte på å kartlegge kostholdet til barnet ditt som nå er ca. 12 måneder gammelt.

Vi spør om kostholdet til barnet ved 12 måneders alder, slik det **vanligvis** er. Vi er klar over at kostholdet varierer fra dag til dag, og at du kanskje ikke har oversikt over alt barnet spiser og drikker, særlig hvis det er i barnehage eller hos dagmamma. Prøv likevel så godt du kan å angi et «gjennomsnitt» av barnets kosthold. Du kan ha de siste 14 dagene i tankene når du fyller ut skjemaet. Det er også noen spørsmål om hva barnet har spist før det ble 1 år.

Vi spør om hvor ofte og hvor mye barnet ditt spiser eller drikker av en matvare. Vær oppmerksom på at du bare skal sette ett kryss for **hvor ofte** matvaren spises. For eksempel skal du sette ett kryss for *enten* ganger pr. dag *eller* ganger pr. uke. Velg det alternativet som passer best.

Det settes i tillegg ett kryss for **hvor mye** barnet spiser eller drikker pr. gang. Kryss av i spørreskjemaet for det mengdealternativet som stemmer best med det barnet vanligvis spiser. Hvis barnet spiser mindre enn alternativet som er angitt, velger du minste mengde. Hvis barnet spiser mer enn angitt, velger du største mengde. Hvis mengden varierer mye fra måltid til måltid, prøv å anslå en gjennomsnittsmengde og velg nærmeste mengdealternativ.

Det er vanlig at barn i denne alderen søler og ikke spiser/drikker hele porsjonen de får servert. Ved spørsmål om hvor mye barnet ditt spiser, prøv så godt du kan å angi hvor mye det faktisk har spist.

Til spørreskjemaet følger det et bildehefte som kan være til hjelp ved bestemmelse av den mengden mat barnet vanligvis spiser pr. gang.

Bildeheftet skal ikke sendes i retur sammen med utfylt skjema.

Eksempler på utfylling av enkelte spørsmål finner du bakerst i spørreskjemaet.

Vi har brukt følgende forkortelser i spørreskjemaet:

ts betyr teskje

bs betyr barneskje

ss betyr spiseskje

+

SPEDKOST - 12 måneder

Undersøkelse av kostholdet blant spedbarn i Norge

+

Kryss av for "Ja" i ruten under dersom du samtykker i å delta i undersøkelsen. Dersom du ikke ønsker å delta, kryss av for "Nei" og returnér skjemaet.

 Ja

 Nei

+

Fyll ut etter beste skjønn. Hvis det er spørsmål du ikke kan svare på, så la det stå åpent. Det utfylte skjemaet vil bli lest av en maskin. De små kryssene i skjemaet er justeringsmerker for maskinen og du trenger ikke å bry deg om disse. Bruk blå eller svart penn/tusj ved utfylling.

Det er viktig at du går frem slik:

- I de små boksene setter du kryss for det svaret som passer best.
- I de store boksene skriver du tall eller blokkbokstaver.

Eksempel: Avkrysning, slik: Ikke slik: Tall, slik:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Bokstaver, slik:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Ved rettelse kan du markere tydelig at det er feil, slik:

+

Husk å ta med spørreskjemaet til helsestasjonen ved 1-årskontrollen for påføring av opplysninger om barnets vekt og lengde.

Fylles ut på helsestasjonen ved 1-årskontrollen

Dato for måling av vekt/lengde:

--	--

dag mnd

Barnets vekt (12 mnd):

--

 g Barnets lengde (12 mnd):

--

 cm

Fødselsvekt:

--

 g Lengde ved fødsel:

--

 cm

+

1. Dato for utfylling av skjema:

dag	mnd

+

2. Hvem fyller ut skjemaet? *Sett kun ett kryss her*

Barnets mor

Både far og mor

Barnets far

Annen omsorgsperson

+ **Spørsmål om barnets kosthold**

Morsmelk

3. Får barnet morsmelk? *Sett kun ett kryss her*

Ja ⇨ *Gå til spørsmål 4*

Nei, men barnet har fått morsmelk tidligere ⇨ *Gå til spørsmål 5*

Nei, barnet har aldri fått morsmelk ⇨ *Gå til spørsmål 6*

+

4. Hvor mange ganger i døgnet får barnet vanligvis morsmelk?

Regn også med de gangene barnet bare får morsmelk til trøst eller kos, dag- og nattetid

1 gang

2-3 ganger

4-5 ganger

6-7 ganger

8-9 ganger

10 ganger eller flere

⇨ *Gå til spørsmål 7*

+

5. Hvor gammelt var barnet da det sluttet å få morsmelk? *Sett kun ett kryss her*

Uker

Måneder

0	1	2	3	4	5	6	7
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

+

6. Hva var viktigste og nest viktigste grunn til at mor ikke ammet barnet eller har sluttet å amme det?
 Sett kun ett kryss for viktigste grunn og ett kryss for nest viktigste grunn

	Viktigste grunn	Nest viktigste grunn	
Mor begynte å arbeide/å studere	☐	☐	
Barnet sykt/for tidlig født.....	☐	☐	
Mor syk/medisinbruk	☐	☐	+
Brystoperert.....	☐	☐	
For lite melk.....	☐	☐	
Sugeproblemer	☐	☐	
Barnet ville ikke	☐	☐	
Barnet biter/har fått tenner.....	☐	☐	
Bekymring/stress/sliten.....	☐	☐	
Brystbetennelse/tilstoppede melkeganger	☐	☐	
Kolikk/uroelig barn	☐	☐	
Såre brystvorter	☐	☐	
Ingen spesielle problemer, men ønsket ikke å amme lenger	☐	☐	
Andre grunner.....	☐	☐	

Melk/morsmelkerstatning

7. Hvor gammelt var barnet da det begynte med morsmelkerstatning/kumelk i tillegg til eller istedenfor morsmelk? +
 Sett kun ett kryss for hver matvare

	Ikke fått	Barnets alder (måned)											
		0-3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Morsmelkerstatning til grøt o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Morsmelkerstatning som drikke	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kumelk til grøt o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kumelk som drikke	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

+

+

8. Hvilke av følgende melketyper har barnet fått fra 6. levemåned og fram til nå? +
 Kryss av for hvilken melketype barnet i hovedsak har fått i hver levemåned, enten i tillegg til eller istedenfor morsmelk. Her regnes både det som ble drukket og det som du selv tilsatte i grøt eller annen mat. Sett kryss for alle levemånedene barnet har fått melketypen.

	Levemåned							
	6	7	8	9	10	11	12	13
Collett vanlig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Collett med omega 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
NAN vanlig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
NAN HA1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Helmelk (søt og sur)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lettmelk (søt og sur)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skummet melk (søt og sur)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sjokolademelk, O'boy o.l. med skummet-, lett- el. helmelk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annen melk/melkeerstatning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Drikkeyoghurt.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9. Hvor ofte og hvor mye melk/morsmelkeerstatning pleier barnet å drikke? +
 For hver melketype settes ett kryss for hvor ofte, enten ganger pr. døgn eller ganger pr. uke og ett kryss for hvor mye pr. gang. Se mengdeangivelser i bildeheftet - bilde nr. 1 og 2. 100 ml = 1 dl. Morsmelk regnes ikke med her.

	Aldri/sjeldnere enn hver uke	Hvor ofte?					Hvor mye?					
		Ganger pr. døgn eller					Ganger pr. uke		Mengde (ml) pr. gang			
		1	2	3	4	5 el. flere	1-3	4-6	60 A	120 B	180 C	240 D
Collett vanlig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Collett med omega 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
NAN vanlig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
NAN HA1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Helmelk (søt og sur)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lettmelk (søt og sur)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skummet melk (søt og sur)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sjokolademelk, O' boy o.l. med skummet-, lett- eller helmelk ...	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Drikkeyoghurt.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annen melk/melkeerstatning:	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

oppgi type:.....

+

Fast føde

10. Hvor gammelt var barnet da det første gang fikk fast føde? +

*Med fast føde menes alle andre matvarer enn melk, vann, saft/juice/annen drikke og vitamin-/mineraltilskudd.
Fast føde inkluderer vellings selv om denne er tyntflytende.
Sett kun ett kryss her*

Uker							Måneder											
1	2	3	4	5	6	7	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Hvor gammelt var barnet da det fikk følgende matvarer for første gang? +

Sett kun ett kryss for hver matvare

		Barnets alder (måneder)														
		Ikke fått	0-3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
+	+	Mais-, ris-, hirsegrot.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Havre-, hvete-, kavringsrot.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Frukt/bær	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Poteter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Grønnsaker.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Kjøtt.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Fisk.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Brød.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Yoghurt.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Yoghurt

12. Hvor ofte og hvor mye yoghurt pleier barnet å spise? +

For hver yoghurt-type settes kun ett kryss for hvor ofte og ett kryss for hvor mye pr. gang.

		Hvor ofte?						Hvor mye?				
		Ganger pr. dag eller				Ganger pr. uke		Mengde pr. gang				
		1	2	3	4 el. flere	1-3	4-6	beger				
		Aldri/sjeldnere enn hver uke							¼	½	¾	1
+	+	Litago fruktyoghurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Litago fruktyoghurt m/müsli	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Fruktoghurt - lett (inkl. Yoplait).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Fruktoghurt - annen.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Yoghurt naturell.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Go'morgen yoghurt.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Brød og pålegg

16. Hvilken type brød og hvor mye brød pleier barnet å spise? +

For hver brødtype settes ett kryss for antall skiver pr. dag.

(1/2 rundstykke = 1 skive)

	Antall skiver pr. dag										
	0	½	1	2	3	4	5	6	7	8	9 el. flere
Fint brød (loff, fine rundstykker o.l.).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grovt og mellomgrovt brød (kneipp, grovbrød o.l.).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Knekkebrød, kavring o.l.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Sum skiver pr. dag = _____ x 7 = _____ = Sum pr.uke. Summen brukes i spørsmål 20.

17. Skjæres skorpen på brødskivene til barnet vanligvis bort? *Sett kun ett kryss her*

Bruker ikke brødskiver +

Ja

Nei

18. Hva smører du vanligvis på brødet til barnet? *Sett kun ett kryss her*

Bruker ikke smør/margarin på brødet \rightarrow Gå til spørsmål 20

Smør (meierismør)

Bremykt, Smøregod

Brelett

Fast margarin (Per, Melange o.l.)

Myk margarin (Soft, Soya o.l.) +

Vita +

Lettmargarin (Soft light, Vita lett o.l.)

Annen margarin

19. Hvor mye smører du vanligvis på brødet til barnet? *Se mengdeangivelse i bildeheftet - bilde nr. 5.*

Sett kun ett kryss her

A. Skrapet lag

B. Middels lag

C. Godt dekket lag +

D. Tykt lag

20. Hvilke påleggstyper pleier barnet å spise?

For hver påleggstype settes ett kryss for antall brødskeer i løpet av en uke. Ta utgangspunkt i sum brødskeer pr. uke fra spørsmål 16.

+

+

		På antall skiver pr. uke								
		Aldri/sjeldnere enn hver uke	½-1	2-3	4-5	6-7	8-14	15-21	22-28	29 el. flere
Brunost/prim	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lett/mager brunost/prim.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvitost.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lett/mager hvitost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Smøreost.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lett/mager smøreost.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Leverpostei	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mager leverpostei.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Serelat.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kokt skinke, lettserelat o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Salami, fårepølse o.l.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Makrell i tomat o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kaviar.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Egg (kokt, stekt, eggerøre).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Syltetøy, marmelade	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lettsyltetøy, frysetøy.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Honning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sjokolade-, nøttepålegg o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annet søtt pålegg.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Peanøttsmør	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Salat med majones	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Frukt som pålegg (banan o.l.) ..	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grønnsaker som pålegg.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annet.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

+

+

+

Middag, grønnsaker, desserter, godterier m.v. og frukt

21. Hvor ofte og hvor mye middagsmat pleier barnet å spise?

For hver type middagsmat settes kun ett kryss for hvor ofte og ett kryss for hvor mye pr. gang
 Industriframstilt barnemat på glass regnes ikke med her.

+

	Aldri/sjeldnere enn hver måned	Hvor ofte?					1-3	Hvor mye?				
		Ganger pr. uke eller						Mengde pr. gang				
		1	2	3	4	5 el. flere		1/2	1	1 1/2	2	
Kjøtt og kjøttretter:												
Grill-, wienerpølse.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk	☐	☐	☐	☐
Kjøttpølse o.l.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk	☐	☐	☐	☐
Kjøttkaker, medisterkaker, kjøttpudding.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk/skive	☐	☐	☐	☐
Hamburgere, karbonader o.l.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk	☐	☐	☐	☐
Kjøttsaus og andre kjøttdeigretter....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 6	A	B	C	D
Kjøtt av okse, lam, svin o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 6	☐	☐	☐	☐
Kylling, høne, kalkun	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 6	A	B	C	D
Lapskaus, gryte med kjøtt/grønnsaker/poteter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 6	☐	☐	☐	☐
Fisk og fiskemat:												
Fiskeboller, fiskekaker, fiskepudding	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk/skive	☐	☐	☐	☐
Fiskepinner o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk	☐	☐	☐	☐
Torsk, sei, annen hvit fisk.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 7	A	B	C	D
Ørret, laks, makrell, sild	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 7	☐	☐	☐	☐
Annen middagsmat:												
Tomatsuppe, annen suppe.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 8	A	B	C	D
Pannekaker.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk	☐	☐	☐	☐
Risgrøt.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 10	A	B	C	D
Pizza (1 bit = 1/8 Pizza Grandiosa) ...	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bit	☐	☐	☐	☐
Saus og annet:												
Brun saus, hvit saus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ss	☐	☐	☐	☐
Smeltet margarin, smør	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ss	☐	☐	☐	☐
Ketchup	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ss	☐	☐	☐	☐
Hamburger-, pølsebrød, lomper.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk	☐	☐	☐	☐
Annen middagsmat;	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐

+

+

+

oppgi type.....

22. Hvor ofte og hvor mye poteter, ris, spaghetti og grønnsaker pleier barnet å spise? +

For hver matvaretype settes kun ett kryss for hvor ofte og ett kryss for hvor mye pr. gang. Her regnes både det som spises til middag og eventuelt til andre måltider i løpet av dagen. Industriframstilt barnemat på glass regnes ikke med her.

	Aldri/sjeldnere enn hver uke	Hvor ofte?				Hvor mye?					
		Ganger pr. dag			Ganger pr. uke	Mengde pr. gang					
		1	2	3 el. flere	1-3	4-6		1/2	1	1 1/2	2
Poteter, ris, pasta:											
Kokte poteter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk	☐	☐	☐	☐
Mos med potet og grønnsaker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 9	☐	☐	☐	☐
Potetmos (av pulver)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 9	☐	☐	☐	☐
Pommes frites, stekte poteter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 10	☐	☐	☐	☐
Ris	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 10	☐	☐	☐	☐
Spaghetti, makaroni, pasta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 10	☐	☐	☐	☐
Grønnsaker (kokte og rå):											
Gulrot	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 11	☐	☐	☐	☐
Kålrot	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 11	☐	☐	☐	☐
Blomkål, brokkoli	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 11	☐	☐	☐	☐
Frosne grønnsaker, grønnsaksblanding	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 12	☐	☐	☐	☐
Råkost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 13	☐	☐	☐	☐
Andre grønnsaker;	☐	☐	☐	☐	☐	☐					
oppgi type:											

23. Hvilken type fett bruker du vanligvis til matlaging (sauser, steking o.l.)? +

Her kan du sette flere kryss

☐ Smør (meierismør)	☐ Vita
☐ Bremykt, Smøregod	☐ Annen margarin
☐ Fast margarin (Per, Melange o.l.)	☐ Olje (oliven-, soya-, maisolje o.l.)
☐ Myk margarin (Soft, Soya o.l.)	

+

24. Dersom barnet får industriframstilt barnemat på glass, hvor ofte og hvor mye pleier det å spise?
 For hver type industriframstilt barnemat på glass settes kun ett kryss for hvor ofte og ett kryss for hvor mye pr. gang. Se mengdeangivelser i bildeheftet - bilde nr. 14 og 15.

	Aldri/sjeldnere enn hver uke	Hvor ofte?				Hvor mye?				
		Ganger pr. dag eller		Ganger pr. uke		Mengde pr. gang				
		1	2	3 el. flere	1-3	4-6	Andel av et stort barnematglass (1-3 år)			
							¼ A	½ B	¾ C	1 D
+										
Industriframstilt barnemat på glass:										
	Grønnsaker.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Kjøtt/kylling/kalkun og grønnsaker.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Pasta/spaghetti med kjøtt og grønnsaker.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Fisk og grønnsaker.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Levermiddag.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Frukt/bærmos på glass.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

25. Hvor ofte og hvor mye is, kaker, godterier m.v. pleier barnet å spise?
 For hver matvaretype settes kun ett kryss for hvor ofte og ett kryss for hvor mye pr. gang.

	Aldri/sjeldnere enn hver måned	Hvor ofte?					Hvor mye?					
		Ganger pr. uke eller		Ganger pr. måned			Mengde pr. gang					
		1	2	3	4	5 el. flere	1-3					
								A	B	C	D	
+												
	Is - fløteis (1 pinne = mengde C).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde16	☐	☐	☐	☐
	Is - saftis.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	pinne	☐	☐		
	Puddinger, gelè, fromasj.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde16	☐	☐	☐	☐
	Boller, skolebrød o.l.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk	☐	☐	☐	☐
	Kaker (sjokoladecake, formkake o.l.)...	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk	☐	☐	☐	☐
	Vafler.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	plate	☐	☐	☐	☐
	Søte kjeks (Mariekjeks, fylte kjeks o.l.)...	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk	☐	☐	☐	☐
	Smørbrødkjeks (havrekjeks o.l.).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk	☐	☐	☐	☐
+	Sjokolade.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bit	☐	☐	☐	☐
	Smågodt, seigmenn o.l.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk	☐	☐	☐	☐
	Pastiller, drops.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	eske	☐	☐	☐	☐
	Potetgull o.l.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	liten kopp	☐	☐	☐	☐

Andre spørsmål om kostholdet

28. Er det noen matvarer det kunne vært aktuelt å gi barnet, men som du unngår å gi fordi du er redd barnet kan reagere med allergi/intoleranse?

Ja

Nei ↪ *Gå til spørsmål 30*

+

29. Hvilke matvarer/ingredienser i matvarer unngår du å gi barnet? *Her kan du sette flere kryss*

Hvete

Fisk

Egg

Havre

Nøtter

Soya

Rug

Erter

Matvarer med tilsetningsstoffer

Bygg

Morsmelkerstatning

Annet

Appelsin/appelsinjuice

Vanlig melk

+

30. Har barnet problemer i forhold til spising/mat?

Ja

Nei ↪ *Gå til spørsmål 32*

31. Hvilke problemer har barnet i forhold til spising/mat? *Her kan du sette flere kryss*

Allergi/intoleranse mot enkelte matvarer

+

Dårlig matlyst/småspist

Liker få matvarer

Vanskelig med tilvenning til familiens kosthold

+

Andre problemer;

oppgi hvilke:

Tran, vitamin- og mineraltilskudd

32. Får barnet tran eller annet vitamin- og mineraltilskudd?

Ja

Nei, men barnet har fått tran eller annet vitamin-/mineraltilskudd tidligere ↪ *Gå til spørsmål 34*

Nei, barnet har aldri fått tran eller annet vitamin-/mineraltilskudd ↪ *Gå til spørsmål 35*

+

+ 33. Hvor ofte og hvor mye tran eller annet vitamin-/mineraltilskudd pleier barnet å få?

For hver type tran/vitamin-/mineraltilskudd settes kun ett kryss for hvor ofte og ett kryss for hvor mye pr. gang. Mengden 3 ml tilsvarer liten teskje og 5 ml stor teskje.

	Aldri/sjeldnere enn hver uke	Hvor ofte?				Hvor mye?				
		Ganger pr. dag		3 el. flere	Ganger pr. uke		Mengde pr. gang			
		1	2		1-3	4-6	1ts 3ml	1ts 5ml	1bs 7ml	1ss 10ml
Tran.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Biovit.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sanasol.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Floradix.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Multivitaminer for barn.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kalktabletter.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre vitamin-/mineraltilskudd;	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

oppgi type:.....

+ 34. Hvilke av følgende vitamin-/mineraltilskudd (tran inkludert) har barnet fått fra 6. levemåned og fram til nå?

Sett kryss ved alle alderstrinnene barnet har fått tran eller annet vitamin-/mineraltilskudd

	Levemåned							
	6	7	8	9	10	11	12	13
Tran.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Biovit.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sanasol.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Floradix.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Multivitaminer for barn.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kalktabletter.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre vitamin-/mineraltilskudd.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

oppgi type:.....

Informasjon om kosthold og ernæring

+ 35. Hvor har du fått informasjon om kosthold og ernæring til barnet fra det var 6 måneder gammelt og fram til nå, og hvordan vurderer du denne informasjonen?

Sett ett kryss i hver linje

	Svært nyttig	Nyttig	Lite nyttig	Unyttig	Ikke fått informasjon
Helsestasjonen.....	☐	☐	☐	☐	☐
Helsepersonell utenfor helsestasjonen.....	☐	☐	☐	☐	☐
Homøopat.....	☐	☐	☐	☐	☐
Familie/kjente.....	☐	☐	☐	☐	☐
Ammehjelpen.....	☐	☐	☐	☐	☐
Brosjyren: «Mat for spedbarn».....	☐	☐	☐	☐	☐
Andre brosjyrer.....	☐	☐	☐	☐	☐
Bøker/oppslagsverk.....	☐	☐	☐	☐	☐
Aviser/TV/Ukeblad.....	☐	☐	☐	☐	☐
Reklamemateriell.....	☐	☐	☐	☐	☐
Dagligvarebutikken.....	☐	☐	☐	☐	☐
Annet.....	☐	☐	☐	☐	☐

36. Ønsker du mer informasjon om sped- og småbarnsernæring? Sett kun ett kryss her +

- Ja
 Nei ⇨ Gå til spørsmål 38
 Vet ikke ⇨ Gå til spørsmål 38
-

37. Hvilke tema(er) er det du særlig ønsker mer informasjon om i forhold til kosthold og ernæring nå når barnet er ca. 1 år gammelt? Her kan du sette flere kryss

- Tilvenning til familiens kosthold +
 Generelt om et sunt og variert kosthold til barnet
 Matvareallergi-/intoleranse
 Trøst/vitamin-/mineraltilskudd
 Andre tema;

oppgi hvilke:

+

Bakgrunnsspørsmål

38. Når ble barnet født i forhold til ultralydstermin?

- I 38. svangerskapsuke eller senere
 Før 38. svangerskapsuke
-

39. Hvor mange barn har mor født?

- 1 barn +
 2 barn
 3 barn
 4 barn eller flere +
-

40. Hvem har tilsyn med/passer barnet vanligvis på dagtid (hverdager)? Her kan du sette flere kryss

☐ Mor	☐ Barnehage
☐ Far	☐ Besteforeldre eller annen omsorgsperson
☐ Dagmamma	
-

41. Hvilken utdanning har barnets mor og far?

Sett ett kryss for høyeste fullførte utdanning hos mor og ett kryss for høyeste fullførte utdanning hos far (må ikke fylles ut for faren)

	Barnets mor	Barnets far	
9-årig skole eller kortere	☐	☐	
Grunnkurs/ett-årig utdanning utover 9-årig skole.....	☐	☐	
Videregående skole/gymnas/yrkesskole	☐	☐	
Fagbrev	☐	☐	+
Høyskole- eller universitetsutdanning på 4 år eller mindre	☐	☐	
Høyskole- eller universitetsutdanning på mer enn 4 år.....	☐	☐	
Annet.....	☐	☐	

42. Hvordan var mors arbeidssituasjon før barnet ble født og hvordan er arbeidssituasjonen hennes nå?

Sykemeldinger i forbindelse med svangerskapet skal ikke regnes med. Dersom flere alternativer passer, kryss av for det alternativet som passer best. Sett ett kryss for arbeidssituasjon før fødsel og ett kryss for arbeidssituasjon nå.

	Før	Nå	
Utearbeidende heltid	☐	☐	
Utearbeidende deltid	☐	☐	
Hjemmearbeidende	☐	☐	
Sykemeldt.....	☐	☐	
Permisjon.....	☐	☐	
Uføretrygdet.....	☐	☐	
Under attføring.....	☐	☐	
Student/skoleelev.....	☐	☐	
Arbeidsledig	☐	☐	
Annet.....	☐	☐	

43. Hvordan er mors familiesituasjon? Sett kun ett kryss her

- Gift/samboer med barnets far
 Bor alene med barnet/barna +
 Annet

44. Har barnets foreldre eller søsken astma/allergi eller har de hatt slike plager tidligere?

Her kan du sette flere kryss

- Nei
 Mor har/har hatt astma/allergi
 Far har/har hatt astma/allergi
 Barnets søsken har/ har hatt astma/allergi +

Tusen takk for at du tok deg tid til å besvare spørsmålene!

Skjemaet legges i vedlagte svarconvolutt, men vent med å lime den igjen til barnets vekt og lengde er ført inn på skjemaet ved 1-årskontrollen på helsestasjonen. Skjemaet må ikke brettes.

EKSEMPLER PÅ UTFYLING AV ENKELTE SPØRSMÅL

Spørsmål 16 - om brød

Anders spiser vanligvis 4 skiver brød pr. dag. Han spiser vanligvis kneippbrød på hverdagene og loff på lørdager og søndager. Spørsmål 16 fylles ut slik:

16. Hvilken type brød og hvor mye brød pleier barnet å spise?

For hver brødtype settes ett kryss for antall skiver pr. dag.

(1/2 rundstykke = 1 skive)

	Antall skiver pr. dag										
	0	1/2	1	2	3	4	5	6	7	8	9 el. flere
Fint brød (loff, fine rundstykker o.l.).....	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grovt og mellomgrovt brød (kneipp, grovbrød o.l.).....	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Knekkebrød, kavring o.l.....	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Sum skiver pr. dag = $4 \times 7 = 28$ = Sum pr. uke. Summen brukes i spørsmål 20.

Spørsmål 20 - om pålegg

Anders spiser tilsammen 28 skiver brød i løpet av en uke. Vanligvis bruker han prim, smøreost, leverpostei, makrell i tomat og syltetøy som pålegg. Han bruker prim på ca. 1 brødskive daglig (7 skiver/uke). Smøreost bruker han på ca. 4 skiver pr. uke. Han bruker leverpostei på ca. 1 skive daglig (7 skiver/uke). Makrell i tomat bruker han på ca. 5 skiver pr. uke, og syltetøy på ca. 5 skiver pr. uke. Tilsammen blir dette pålegg til ca. 28 brødskiver. Spørsmål 20 fylles ut slik:

20. Hvilke påleggstyper pleier barnet å spise?

For hver påleggstype settes ett kryss for antall brødskiver i løpet av en uke. Ta utgangspunkt i sum brødskiver pr. uke fra spørsmål 16.

	På antall skiver pr. uke								
	Aldri/sjeldnere enn hver uke	1/2-1	2-3	4-5	6-7	8-14	15-21	22-28	29 el. flere
Brunost/prim.....	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Smøreost.....	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Leverpostei.....	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Makrell i tomat o.l.....	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Syltetøy, marmelade.....	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 21 - om middag

Anders spiser vanligvis kjøttkaker til middag 2 ganger i måneden, og han spiser ca. 1 kjøttkake pr. gang. Han spiser fiskepinner 1 gang i uken, og spiser ca. 2 fiskepinner pr. gang. Anders spiser aldri suppe. Han spiser risgrøt en gang i uken, og den mengden han spiser er omtrent så stor som mengde B på bilde 10 i bildeheftet. (I dette eksemplet er det bare valgt ut noen av middagsrettene Anders spiser - for å vise hvordan utfyllingen skal gjøres). Spørsmål 21 fylles ut slik:

21. Hvor ofte og hvor mye middagsmat pleier barnet å spise?

For hver type middagsmat settes kun ett kryss for hvor ofte og ett kryss for hvor mye pr. gang.

Industriframstilt barnemat på glass regnes ikke med her.

	Aldri/sjeldnere enn hver måned	Hvor ofte?					Hvor mye?					
		Ganger pr. uke		eller Ganger pr. mnd			Mengde pr. gang					
		1	2	3	4	5 el. flere	1-3	1/2	1	2	3	
Kjøttkaker, medisterkaker, kjøttpudding.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	stk./skive	☐	☒	☐	☐
Fiskepinner o.l.....	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	☐	☒	☐	☐
Tomatsuppe, annen suppe.....	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 8	A	B	C	D
Risgrøt.....	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 10	A	☒	B	C

Sosial- og helsedirektoratet
Pb 7000 St Olavs plass, 0130 Oslo
Tlf: 24 16 30 00
Faks: 24 16 30 01

Design: Tank
Trykkeri: Printhouse
Opplag: 5000
År: 2005